

DET KONGELIGE
FORSVARSDÉPARTEMENT

Prop. 68 S

(2025–2026)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

Forsvarsløftet – Økte rammer og prioriteringer
i Langtidsplanen for forsvarssektoren

Innhold

1	Innledning	5	4.7	Status økonomi	23
2	Utgangspunkt og forsvars- politiske rammer	7	5	Nødvendige prioriteringer og justeringer for å realisere Forsvarsløftet	25
3	Endrede forutsetninger påvirker Forsvarsløftet	8	5.1	Nødvendige tiltak og justeringer i Langtidsplanen for forsvars- sektoren	25
3.1	En farligere og mer uforutsigbar sikkerhetssituasjon	8	5.1.1	Utbedre svakheter i dagens struktur og tilrettelegge for videre vekst	25
3.1.1	Russland truer norsk og europaisk sikkerhet	8	5.1.2	Økt evne til situasjonsforståelse ...	26
3.1.2	Spenninger skaper utfordringer i det transatlantiske forholdet	9	5.1.3	Fornyelse av Sjøforsvaret	27
3.1.3	Et internasjonalt system i endring	9	5.1.4	Utviklingen av luftvernet	27
3.2	NATO forventer mer av Norge	10	5.1.5	Økt kapasitet i Hæren og Heimevernet	27
3.3	Endret trusselbilde presser det økonomiske handlingsrommet	11	5.1.6	Styrking av kritisk nasjonal og alliert infrastruktur	27
3.4	Norsk forsvarsindustri og produksjonskapasitet	11	5.1.7	Øvrige justeringer	28
3.5	Rask teknologiutvikling påvirker forsvarsplanlegging og forsvarsevne	12	5.1.8	Ny økonomisk opptrappingsbane Økt alliert samarbeid og strategiske partnerskap	29
3.6	Konsekvenser for Forsvarsløftet ...	12	5.2	Strategiske partnerskap med viktige allierte	30
4	Status i gjennomføringen av Forsvarsløftet	14	5.2.1	NATOs sentrale rolle for norsk sikkerhet	30
4.1	Status for Forsvarets operative evne og hovedmål	14	5.2.2	Styrket regionalt og nordisk forsvarssamarbeid	31
4.2	Status i gjennomføringen av nasjonale satsingsområder for økt forsvarsevne	15	5.2.3	Forskning, innovasjon og teknologisk fornyelse	31
4.2.1	Bakgrunnen for de prioriterte satsingene	15	5.3	Forsvarsindustrien og produksjonskapasitet	32
4.2.2	Økt evne til situasjonsforståelse ...	15	5.4	En mer effektiv sektor	32
4.2.3	Fornyelse av Sjøforsvaret	16	5.5		
4.2.4	Styrking av luftvernet	17	6	Handlingsrom og fleksibilitet som forutsetning for gjennomføring	34
4.2.5	Økt kapasitet i Hæren og Heimevernet	17	7	Andre saker til Stortinget	35
4.3	Status i håndteringen av risikoer i gjennomføringen	18	7.1	Nye materiellprosjekter for godkjenning	35
4.3.1	Rekruttering og arbeid med å beholde tilstrekkelig personell og kompetanse	18	7.2	Omfangsendring av pågående materiellprosjekt for godkjenning	36
4.3.2	Militær infrastruktur	19	7.3	Havn og fasiliteter i Tromsøregionen	36
4.3.3	Forskningsløft	20	7.4	Dronestrategi for forsvarssektoren	36
4.4	Status totalforsvar og sivilt-militært samarbeid	20			
4.5	Støtte til Ukrainas forsvarskamp ...	22			
4.6	Status for arbeidet med å øke gjennomføringsevnen	22			
4.6.1	Mål på gevinstrealisering knyttet til forbedring og effektivisering	23			
				Forslag til vedtak om Forsvarsløftet – Økte rammer og prioriteringer i Langtidsplanen for forsvarssektoren	38

Prop. 68 S

(2025–2026)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

Forsvarsløftet – Økte rammer og prioriteringer i Langtidsplanen for forsvarssektoren

*Tilråding fra Forsvarsdepartementet 27. mars 2026,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Støre)*

1 Innledning

Langtidsplanen for forsvarssektoren er et historisk forsvarsløft. Den innebærer en tydelig prioritering av vår trygghet i en usikker tid. Et samlet Storting stilte seg bak planen da den ble vedtatt i 2024. Regjeringen er godt i gang med å realisere Forsvarsløftet. Hovedinnretningen i planen er fremdeles et riktig utgangspunkt for å styrke Norges forsvarsevne. Samtidig har viktige forutsetninger endret seg etter at planen ble vedtatt.

Denne proposisjonen redegjør for status i gjennomføringen av Forsvarsløftet, i tråd med Innst. 426 S (2023-2024), viser endrede forutsetninger for planen og foreslår justeringer og prioriteringer for å realisere en nødvendig og rask styrking av vår forsvarsevne. Avslutningsvis fremmer regjeringen forslag til investeringsbeslutninger som underbygger realiseringen av Forsvarsløftet.

Langtidsplanen ble lagt frem i en alvorlig tid. Siden har alvoret økt og verden har blitt mer uforutsigbar. Russland opererer med en krigsøkonomi: Landet bruker store ressurser på å rekruttere soldater og produsere stridsmidler til krigføringen i Ukraina. Utfallet av krigen vil prege europeisk sik-

kerhet i overskuelig fremtid. Når krigen avsluttes, må vi være forberedt på at Russland kan styrke sin militære tilstedeværelse i våre nærområder.

NATOs krav til Norge og andre medlemsland er også blitt skjerpet. USAs forventninger til europeiske allierte har økt og formidles i en skarpere tone. Etter at langtidsplanen ble lagt frem har Norge og andre NATO-land forpliktet seg til å bruke minst 3,5 prosent av bruttonasjonalproduktet på forsvarsutgifter innen 2035. Nye kapabilitetsmål for medlemslandene innebærer høyere krav til hva Norge skal bidra med i alliansen. Samarbeidet med nære europeiske allierte er blitt enda viktigere for norsk sikkerhet.

Markedet for forsvarsmateriell preges av kraftig prisvekst, lange leveransetider og rask teknologisk utvikling. Store og nødvendige anskaffelser er blitt dyrere. På andre områder tar det lengre tid å realisere satsingene enn planen la til grunn. Erfaringene fra Ukraina viser hvordan anvendelse av ny teknologi, som droner og kunstig intelligens, endrer krigens karakter. Nye trusler og motstandsmidler kan gjøre gamle systemer utdaterte.

Disse utviklingstrekkene innebærer at noen av satsingene i langtidsplanen er blitt enda viktigere. De må realiseres raskt, selv om kostnadene har økt. Beredskap og utholdenhet i de delene av strukturen som er mest sentrale for å avskrekke og håndtere trusler i norske nærområder må styrkes.

Samarbeid med nære allierte om å utvikle og operere likt materiell er blitt enda viktigere. Det strategiske partnerskapet med Tyskland om ubåter og det strategiske partnerskapet med Storbritannia om fregatter styrker vår forsvarsevne og vår industrielle base. Det inngår i vår garderingsstrategi, og gir Norge flere ben å stå på i sikkerhetspolitikken.

Støtte til Ukraina forblir en prioritet og svekker Russlands evne til videre aggresjon. Det er et bidrag til vår egen sikkerhet. Erfaringene fra Ukraina får også betydning for utviklingen av vårt eget forsvar.

Uforutsigbarheten og endringstakten rundt oss stiller større krav til fleksibilitet og omstillingsevne i gjennomføringen av planen. Ny teknologi og mer effektive løsninger må kunne tas i bruk raskt. Vi må unngå å investere i systemer som er umodne, eller allerede utdaterte før de tas i bruk.

Regjeringen vil styrke de økonomiske rammene for Forsvarsløftet med ytterligere 31 mrd. kroner til 2030 og til sammen om lag 115 mrd. kroner frem til og med 2036. Det gjør det mulig å opprettholde satsingene på nye fregatter, ubåter og langtrekkende ild, samtidig som deler av Forsvaret kan bli raskere klart i møte med en mer alvorlig sikkerhetspolitisk situasjon. Med det ligger Norge an til å nå NATOs 3,5-prosentmål innen

2035, i tråd med forventningene til medlemslandene. For å opprettholde planens langsiktige perspektiv utvides planen til 2040, for å komme i mål med realisering og finansiering av tiltakene innenfor planen. Det innebærer at noen områder prioriteres lavere for å realisere det som er aller viktigst.

Finnmarksbrigaden legges opp til å bli realisert to år tidligere enn det som ble lagt til grunn i Forsvarsløftet. Driftsbudsjettet til Forsvaret styrkes for å opprettholde et høyt aktivitetsnivå. Det settes av mer penger fremover til å fylle viktige lagre og anskaffe stridsavgjørende ammunisjon. Infrastruktur som er viktig for alliert mottak prioriteres høyere. Disse tiltakene bidrar til at Forsvaret blir bedre i stand til å løse sine oppgaver og får en økt operativ evne.

Erfaringene fra krigen i Ukraina skal omsettes i nye og forsterkede satsinger på droner, elektronisk krigføring og rombasert kommunikasjon. Innfasingen av lagdelt luftvern starter med en tidligere satsing på anti-droneforsvar og kortholds-luftvern. Regjeringen prioriterer midler for å bidra til å styrke produksjonskapasiteten i forsvarsindustrien ytterligere.

Fleksibiliteten og evnen til omstilling i gjennomføringen av planen skal økes. Vi må kunne omprioritere underveis, justere kursen og skalere opp raskere ved behov. De langsiktige målsettingene i langtidsplanen skal oppdateres for å vektlegge effekt og evne fremfor antall og elementer på lang sikt.

Tiltakene som foreslås her vil legge til rette for å utvikle et forsvar som er sterkt tilpasningsdyktig og bedre rustet for en mer alvorlig og uforutsigbar tid.

2 Utgangspunkt og forsvarspolitiske rammer

Forsvarsløftet er et godt utgangspunkt for en rask styrking av forsvarsevnen og et troverdig norsk forsvar. Det enstemmige vedtaket på Stortinget i 2024 utgjorde både et historisk økonomisk løft, og et løfte om å stå ved langsiktig og forutsigbar styrking av forsvarsevnen.

Forsvarsløftet vektlegger at vår nasjonale evne til å forebygge og avskrekke konflikt skal styrkes betydelig. Forsvaret må samtidig være forberedt på at konflikt kan inntreffe og kunne respondere rettidig og med relevante maktmidler, sammen med allierte. Fremtidens forsvar skal utvikles gjennom et personell- og kompetanseløft og store investeringer i digital infrastruktur og i nye plattformer, slik som fregatter og ubåter.

Vedtatt langtidsplan legger til grunn en tydelig strategisk innretning for anvendelse og utvikling av Forsvaret. En slik innretning bygger videre på Norges kjerneinteresser og på kontinuiteten i norsk forsvars- og sikkerhetspolitikk.

Forsvarskonseptet beskriver hvordan Norges forsvarsevne utgjøres av tre gjensidig avhengige hovedelementer: Forsvarets egenevne, forsvarsevnen gjennom alliert og regionalt samarbeid og kollektiv avskrekkings- og forsvarsevne i rammen av NATO, og den støtten som kan mønstres gjennom det sivile samfunn i rammen av totalforsvaret. Forsvarskonseptet utgjør en helhetlig tilnærming til forsvar av Norge gjennom oppnåelse av de sikkerhets- og forsvarspolitiske målene som er fastlagt i langtidsplanen.

I rammen av forsvarskonseptet skal Forsvaret være i stand til å forsvare Norge gjennom å forstå og forme våre omgivelser, og motvirke og respondere på press, trusler og angrep mot norsk sikkerhet i spennet fra fred til krig. Forsvarets egenevne

skal styrkes og innrettes for kontinuerlig anvendelse og innsats. Forsvaret innrettes for å ha kapasitet og fleksibilitet for et høyere og vedvarende operasjonstempo. Den sikkerhetspolitiske utviklingen understreker behovet for nasjonal og alliert militær tilstedeværelse i prioriterte områder, tilgjengelige styrker med kort reaksjonstid, og evne til rettidig samvirke med allierte styrker. Videre skal sårbarheter reduseres og Forsvarets operative utholdenhet i fred, krise og krig økes.

Seks strategiske prioriteringer ligger til grunn for utviklingen av forsvarssektoren:

- Å forebygge og avskrekke konflikt i samvirke med allierte
- Å videreutvikle Forsvaret for nasjonal innflytelse og handlingsrom
- Å innrette Forsvaret for kontinuerlig innsats i samvirke med våre allierte
- Å bidra med relevant kampkraft for forsvar av norsk og alliert sikkerhet
- Å understøtte NATO som troverdig og effektiv garantist for alliert sikkerhet
- Å tilpasse Forsvaret for å bidra til operativ og teknologisk relevans

Samlet danner innretningen og prioriteringene rammene for forsvarspolitikken, herunder sikkerhets- og forsvarspolitiske mål, forsvarskonseptet og Forsvarets oppgaver med tilhørende ambisjon.

Forsvarsløftet prioriterer først å utbedre kritiske svakheter, og parallelt gjennomføre en betydelig satsing innenfor fire hovedområder: økt evne til situasjonsforståelse, fornyelse av Sjøforsvaret, styrking av luftvernet og økt kapasitet i Hæren og Heimevernet. Disse prioriteringene ligger fast.

3 Endrede forutsetninger påvirker Forsvarsløftet

Økt stormaktsrivalisering og vilje til maktbruk for å fremme nasjonale interesser reduserer små statters handlingsrom. Norge må fremover forholde seg til at det internasjonale systemet vil være ustabilt og uforutsigbart. Erfaringslæring fra Ukraina må i enda større grad hensyntas i gjennomføringen av Forsvarsløftet.

Russlands krig mot Ukraina, og økt bruk av hybride virkemidler mot NATO og EUs medlemsland truer vår fred og sikkerhet. Norge står overfor økt risiko for sabotasje mot kritisk infrastruktur, påvirkningsoperasjoner og spionasje. En samtidig svekkelse av tilliten i det transatlantiske forholdet mellom Europa og USA bidrar til at fundamentet for norsk sikkerhets- og forsvarspolitikken siden slutten av andre verdenskrig er i endring.

Pågående konflikter og risikoen for høyintensiv krigføring bidrar til en sterkt økende etterspørsel med påfølgende prisvekst på forsvarsmateriell, som begrenser handlingsrommet i forsvarsbudsjettene. Forsvarets driftskostnader øker også som konsekvens av mer trening, øving og alliert samvirke. Økt bruk av aldrende materiell forsterker vedlikeholdsbehovet. Lønnsvekst i Forsvaret ut over rammene for de statlige lønnsoppgjørene har hatt betydelige konsekvenser for driftsutgiftene til Forsvaret. Utdringene med økt bruk og vedlikeholdsbehov forsterkes av forsinkelser på nyanskaffelser. For å sikre raskere og mer effektiv gjennomføring av langtidsplanen har Stortinget sluttet seg til enkelte investeringsbeslutninger som innebærer større utbetalinger tidligere i planperioden enn Forsvarsløftet la til grunn. Regjeringen har også tatt noen valg som øker kostnadene for enkeltprosjekter sammenlignet med det langtidsplanen la til grunn.

Ny teknologi, innovasjon og lærdommer fra Ukraina og andre pågående konflikter bidrar til et forsterket behov for at Forsvaret implementerer nye løsninger og øker innovasjonstakten for å bli best mulig rustet til å møte en teknologisk avansert motstander. Nye NATO-krav og kapabilitetsmål fordrer at Norge tar en større del av ansvaret for vår egen og kollektive forsvarsevne.

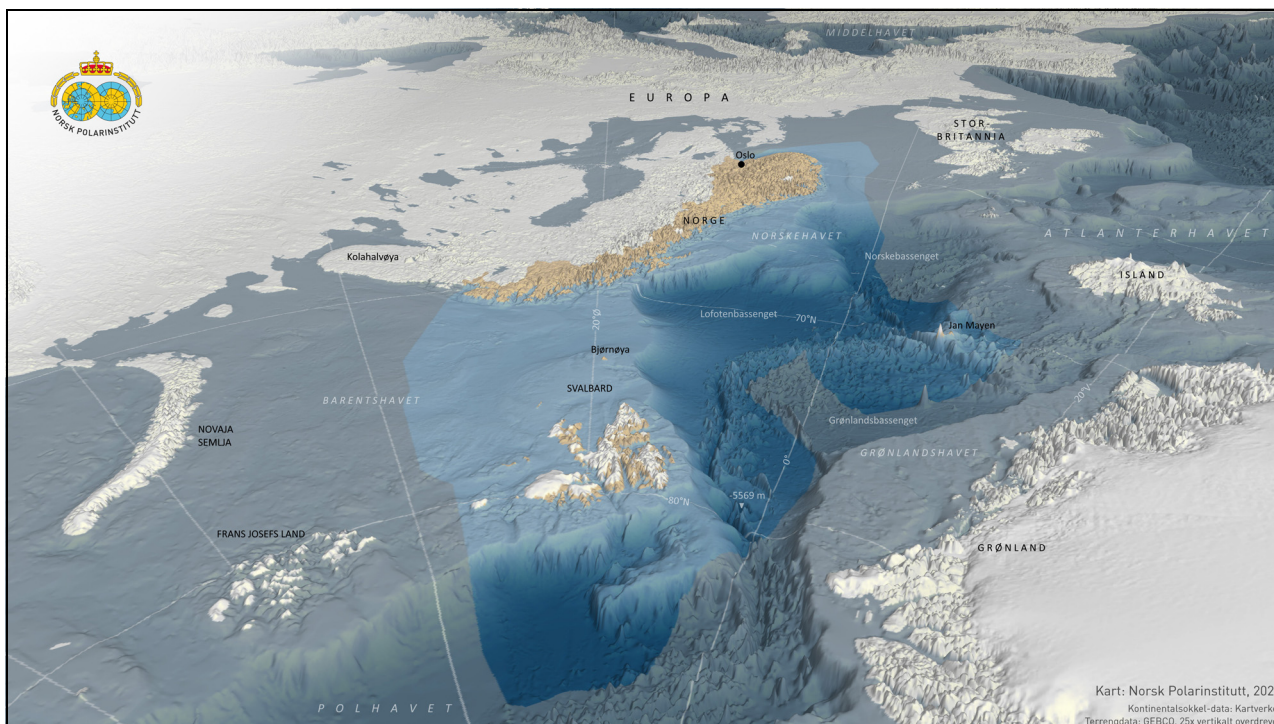
Regjeringen redegjør i denne proposisjonen for anbefalinger om prioriteringer og justeringer i langtidsplanen for å møte endrede forutsetninger.

3.1 En farligere og mer uforutsigbar sikkerhetssituasjon

3.1.1 Russland truer norsk og europeisk sikkerhet

Forholdet mellom NATO og Russland forverres og preges nå av vedvarende konfrontasjon. Russiske målsettinger om å undergrave det euroatlantiske samholdet og få kontroll over Ukraina er uendret. Russland fortsetter å bruke hybride virkemidler og kjernefysiske trusler for å legge press på Ukrainas støttespillere i Vesten. Selv om krigen i Ukraina er hovedinnsatsen på kort sikt, forbereder Russland seg på en mulig fremtidig konflikt med NATO. Russland planlegger en omfattende styrkeoppbygging langs hele NATOs grense, inkludert en dobling av landstyrkene i nordvest. Samtidig fortsetter moderniseringen av de væpnede styrkene, der kjernevåpen fortsatt har høyeste prioritet. Den anspente situasjonen skaper økt fare for misforståelser og utilsiktet eskalering.

En høyere oljepris som følge av ny konflikt i Midtøsten har foreløpig redusert det finansielle presset på Russland. Situasjonen er likevel sårbar. Russisk økonomi er overopphetet som følge av den enorme pengebruken på krig. Dette har resultert i en akutt mangel på arbeidskraft og produksjonskapasitet, samtidig som situasjonen preges av vedvarende høy inflasjon og et svært høyt rentenivå. Det skaper usikkerhet om i hvilken grad de vil evne å realisere planene sine for utviklingen av militærmakten. Likevel fortsetter russiske myndigheter å prioritere militærmakten på bekostning av andre samfunnsområder. Russland planlegger å utvikle landstyrker med tung ildkraft, høy utholdenhet og omfattende bruk av droner og autonomi. Samtidig styrkes evnen til langt-ekkende presisjonsangrep og avansert luftvern. Russland anvender også asymmetriske, offensive

Figur 3.1 Kart over norske maritime nærområder

Kilde: Norsk Polarinstitutt

virkemidler for å motvirke vestlige fortrinn i rom- og cyberdomenet.

Regjeringen legger til grunn at vi må være forberedt på økende russisk militær aktivitet og fortsatt testing av nye våpensystemer i våre nærområder i årene som kommer. Nordflåten har blitt viktigere for Russland og tilføres nye og moderniserte maritime plattformer som kan benytte avanserte, langtrekkende våpensystemer. Sanksjoner og liten kapasitet på verft har imidlertid ført til store forsinkelser i produksjon og vedlikehold av overflatefartøy, samtidig som ubåtprogrammet er relativt upåvirket. Russland videreutvikler evnen til å kartlegge og sabotere undersjøisk kritisk infrastruktur og mesteparten av disse kapasitetene er basert i nord.

Norge og Europa står overfor et mer kapabelt, mer utholdende og mer risikovillig Russland i årene fremover. Skulle kamphandlingene i Ukraina avsluttes, vil den militære moderniseringen gå raskere og Russland kan være i stand til å føre en krig mot ett eller flere NATO-land innen relativt kort tid, eller gjenoppta angrepskrigen mot Ukraina. Estimerer på når Russland vil ha denne evnen varierer, avhengig av blant annet om de kan omgå vestlige sanksjoner og opprettholde støtten fra land som Kina, Nord-Korea og Iran. Samarbeidet styrker Russlands krigsinnsats i Ukraina, og øker trusselen mot Europa og Norge.

3.1.2 Spenninger skaper utfordringer i det transatlantiske forholdet

De betydelige endringene og uforutsigbarheten som i dag preger amerikansk politikk overfor andre land skaper usikkerhet om USAs fremtidige engasjement og rolle, også i forsvaret av Europa og Norge. USA har iverksatt straffetoll overfor europeiske land og kampanjen for å få kontroll over Grønland har svekket tilliten mellom Europa og USA.

Selv om USA understreker sine forpliktelser til NATO, herunder den kjernefysiske sikkerhetsgarantien, får de dyptgripende endringene i amerikansk utenriks- og sikkerhetspolitikk konsekvenser for Norge og Europa. USAs nye sikkerhetsstrategi dreier fokus mot den vestlige halvkule og Indo-Stillehavsregionen. Europeiske land forventes å ta hovedansvaret for det konvensjonelle forsvaret av Europa. Det vil kreve betydelig opptrapping av europeisk innsats. Europeiske land tar i stor grad innover seg denne utfordringen, både i NATO, i forsterket regionalt samarbeid og i EU.

3.1.3 Et internasjonalt system i endring

Det er i norsk interesse å hegne om en verdensorden basert på folkeretten. Den liberale, regelbaserte verdensordenen som har dannet grunn-

laget for innretningen av norsk utenriks-, sikkerhets- og forsvarspolitikken siden slutten av andre verdenskrig er under press. USA har indikert at de ikke lenger vil opptre som garantist for en slik verdensorden. Det er mer uregulert maktbruk, redusert respekt for staters territorielle integritet og suverenitet, færre begrensninger på våpenkappløp og økt fare for spredning av masseødelegelsesvåpen.

Dagens rustningskontrollavtaler, både på kjernefysisk og konvensjonell side, er under sterkt press. Flere kjernevåpenstater moderniserer sine arsenal. Med opphøret av New START-avtalen har en av de siste reelle begrensningene på kjernevåpenarsenalene mellom USA og Russland falt bort. Norge vil fortsette å arbeide for mekanismer for verifikasjon av våpensystemer, samt tillitsskapende og risikoreduserende tiltak.

Sannsynligheten for strategiske sjokk og fullskala konflikter har økt i takt med økt stormaktsrivalisering og tilbakegang i antall demokratier i verden. Antall væpnede konflikter i verden er på sitt høyeste nivå siden andre verdenskrig. I tillegg til pågående konflikter i Afrika, Ukraina og Midtøsten, er konfliktpotensialet størst i det østlige Asia (Taiwan, den koreanske halvøy, Sør- og Øst-Kinahavet).

Uavklarte suverenitetskrav i havområdene rundt Kina er drivende for spenning i Øst- og Sør-Øst-Asia. Kina opptremer mer offensivt enn tidligere. Blant annet utfordrer kinesisk kystvakt og maritim militær jevnlig andre lands interesser og krenker andres suverenitetskrav i regionen. Kinesisk støtte til Russland bidrar til at Russland kan fortsette sin angrepskrig i Ukraina. Et tettere partnerskap mellom de to landene vil kunne bidra til at Russland raskere kan gjenoppbygge militære kapasiteter etter at krigen mot Ukraina avsluttes. Kinas dominans i globale verdi- og forsyningskjeder er en trussel mot norske og alliertes tilgang til kritiske råvarer. Dette utfordrer våre interesser.

3.2 NATO forventer mer av Norge

I Meld. St. 33 (2024–2025) slo regjeringen fast at langtidsplanen må tilpasses nye kapabilitetsmål fra NATO. På NATO-toppmøtet i Haag i 2025 ble medlemslandene enige om å bruke fem prosent av bruttonasjonalprodukt (BNP) på forsvarsrelaterte utgifter innen 2035. Minimum 3,5 prosent er forsvarsutgifter i henhold til dagens definisjon og inn-til 1,5 prosent er forsvars- og sikkerhetsrelaterte utgifter i sivile sektorer. I perioden fra og med 2035

skal forsvarsbudsjettet som minimum ivareta NATOs mål om at forsvarsutgiftene skal utgjøre minst 3,5 prosent av BNP. Sammen med oppdaterte doktriner, konsepter og allierte planverk, stiller NATOs kapabilitetsmål økte krav til Norges bidrag til NATO, utover det som ligger i langtidsplanen. NATOs evne til å avskrekke og om nødvendig forsvare medlemslandene forutsetter at alle landene bidrar til å innfri målene.

De gjeldende kapabilitetsmålene for Norge har en planhorisont for implementering fra 2026 til 2044. For å styrke alliansens evne til avskrekking og forsvar forventes det at Norge på kort sikt prioriterer én tung infanteribrigade, og i samarbeid med Sverige etablerer en flernasjonalt mobil divisjonskommando med tilhørende taktisk understøttelse. Videre skal Norge styrke evnen til anti-ubåtkrigføring, og anskaffe maritime helikoptre til Sjøforsvaret. Norge skal også implementere den første kravpakken til bakkebasert luftvern og øke beredskapen på F-35 kampfly med evne til å håndtere fiendtlig luftvern. Evnen til understøttelse av operasjoner i regionen, og etterlevelse av krav til vertslandsstøtte, forventes også av NATO.

På lengre sikt forventer NATO at Norge prioriterer evnen til multidomeneoperasjoner, som kan understøttes digitalt og er fullt ut interoperable med andre allierte. Dette gjelder spesielt for den flernasjonale divisjonen og for manøverbri-gadene. Videre forventes Norge å opprettholde evnen til anti-ubåtkrigføring i overgangen til nye fregatter, samt å levere ytterligere evne innenfor bakkebasert luftvern, gjennom både teknologisk utvikling og nye samarbeidsløsninger. Norge er også forventet å øke evnen for F-35 til å håndtere fiendtlig luftvern.

I tillegg til mål som implementeres av den enkelte nasjon er det også mål som implementeres gjennom fellesfinansiering eller flernasjonalt finansiering. Dette omfatter blant annet understøttelse av NATOs kommandostruktur, NATOs overvåkingsfly og fasiliteter for mottak av allierte forsterkninger. Norske bidrag til realisering av disse målene er viktige bidrag til byrdefordelingen i alliansen.

Norge har sluttet seg til NATOs kapabilitetsmål og er dermed forpliktet til å ta målene som er tildelt Norge inn i den nasjonale forsvarsplanleggingen. Det er en forventning fra NATOs side om at Norge leverer på målsettingen om finansiering, prioriterte kapabilitetsmål, vertslandsstøtte, nødvendig bemanning, økt beredskap på styrker og forventinger om militær aktivitet og tilstedeværelse, samt deltakelse i allierte øvelser og operasjoner.

Det er også en forventning om at Norge øker implementeringstakten for prosjekter i NATOs investeringsprogram for sikkerhet (NSIP). Videre må vi være forberedt på at våre allianseforpliktelser vil øke ytterligere i neste syklus av NATOs forsvarsplanleggingsprosess som følge av at USA ønsker en tydeligere og tidligere byrdeoverføring.

3.3 Endret trusselbilde presser det økonomiske handlingsrommet

Forsvarssektoren har rammestyring, som gir fleksibilitet og handlingsrom til å håndtere avvik fra planforutsetninger og uforutsette situasjoner. Pris- og kostnadsvekst, valutakursutvikling og lange ledetider på forsvarsmateriell er eksterne drivere som påvirker hvor mye av vedtatt ambisjon det er mulig å realisere innenfor de økonomiske rammene. Et endret trusselbilde fører i tillegg til at ambisjoner som kan realiseres raskt blir viktigere, noe som medfører behov for justeringer i strukturutviklingen. Regjeringen har fattet investeringsbeslutninger med økte investeringskostnader og Forsvarets driftskostnader har økt, utover det Forsvarsløftet la til grunn.

Økningen av forsvarsbudsjettene i mange land bidrar, sammen med økte produksjonskostnader, til en forsterket etterspørsel og prisvekst.

Sektoren kompenseres årlig for endringer i pris- og lønnsnivået for å opprettholde kjøpekraft mellom år. En stor andel av sektorens utgifter er knyttet til spesialiserte tjenester og ressurser innenfor et begrenset marked. Det pågår arbeid med å analysere prisutviklingen på forsvarssektorens vare- og tjenestekjøp.

En stor andel av materiellet som forsvarssektoren benytter anskaffes fra utlandet. Endringer i kronekursen har derfor stor betydning for utgiftene. Forsvarssektorens investeringsbudsjett justeres i tråd med valutakursendringer i alle godkjente materiellprosjekter med kostnadsramme over én milliard kroner. Investeringsbudsjettet justeres ikke for valutakursendringer fra anslagene i tidligfase, som benyttes i langtidsplanleggingen, frem til prosjektene er godkjent av Stortinget (gjennomføringsfasen), og medfører derfor usikkerhet i gjennomføringen av planen. Valutakursendringer påvirker også prisnivået på investeringsprosjektene under én milliard kroner, og alle utbetalinger i utenlandsk valuta som går over driftspostene.

Til nå har valutakursendringer i mindre grad påvirket evnen til å realisere vedtatt ambisjon.

Beslutningen om anskaffelse av den femte og sjette ubåten er imidlertid et unntak. Langtidsplanen la til grunn valutakursen for de fire første ubåtene også for den femte og sjette ubåten. Ved kontraktsinngåelse for anskaffelsen av de to siste ubåtene i januar 2026 var kronen vesentlig svakere enn forutsatt. Det har bidratt til at kostnaden for deler av prosjektet har økt sett mot utgangspunktet for langtidsplanen.

Kostnadsbildet i sektoren påvirkes av hvordan Norge og allierte søker å få bedre kontroll over verdi- og leverandørkjedene for militært materiell, blant annet gjennom diversifisering. Når beslutning om enkeltanskaffelser tas er sikkerhetshensyn holdt opp mot kostnader en viktig avveining. Et viktig valg for å skape mer robuste verdi- og leverandørkjeder er å anskaffe fra eller sammen med nære allierte. Det gir fordeler for økt ytelse gjennom standardisering, økt operabilitet, synergier i operasjoner, anskaffelser og vedlikehold. Strategisk samarbeid betyr også at man sammen finner frem til felles løsninger og kompromisser. Norge deltar i flere EU-programmer som legger til rette for reduserte kostnader ved fellesanskaffelser. Norsk deltakelse i utviklingen av et mer konsolidert indre marked for forsvarsindustri i Europa vil kunne styrke vår evne til å håndtere disse utfordringene.

3.4 Norsk forsvarsindustri og produksjonskapasitet

Krigen i Ukraina viser tydelig hvor kritisk evnen til produksjon og innovasjon i krigstid er, samt viktigheten av sikre verdikjeder. Antallet langt-rekkende missiler og artillerigranater forbrukt så langt illustrerer økt behov for beskyttelse, og samtidig behovet for volum og lager av stridsavgjørende ammunisjon i moderne krigføring. Ukraina har produsert bortimot to millioner små angrepsdroner og opp mot hundre tusen langtrekkende droner. Erfaringen fra Ukraina viser at det trengs vesentlig skalerbar produksjonskapasitet i alliert forsvarsindustri for å kunne etterfylle beholdninger i en langvarig industriell krig. Dette gjelder spesielt for produksjon av forsvarsmateriell som forbrukes i store kvanta, for eksempel luftvernmissiler eller artilleriammunisjon. Økt produksjonskapasitet med mer robuste verdikjeder er viktig for å bidra til utholdenhet i krise eller krig.

Allierte har forpliktet seg til å øke sine materiellinvesteringer. Dette har ført til økt etterspørsel etter forsvarsmateriell og flerbruksvarer globalt. En ukoordinert opprustning i Vesten og

lange beslutningsprosesser rundt støtte til økt produksjonskapasitet vil i seg selv ha en fordyrende og forsinkende effekt på anskaffelser.

Behovet for økt produksjon av artilleriammunisjon i alliansen er stort og norsk industri er en viktig tilbyder av artilleriammunisjon. Norsk forsvarsindustri består av en rekke innovative små og mellomstore bedrifter som utvikler produkter og tjenester som etterspørres av allierte og Ukraina. Norge er blant annet leverandør av NASAMS-luftvern, rakettmotorer og militære høyeksplosiver.

Norsk og alliert industri er ikke dimensjonert for å levere på den kraftig økte etterspørselen som har oppstått i etterkant av Russlands angrep på Ukraina. Krigen understreker behovet for både en sivil og militær industriell kapasitet som er dimensjonert slik at lagre kan etterfylles raskt i en krigssituasjon.

Behovet for økt produksjonskapasitet er ytterligere forsterket i løpet av 2025. Det er ikke bare Ukrainas behov som ligger til grunn for dette behovet, men også NATOs behov for en mer robust industribase som evner å levere på alliansens skiftende behov i krise og krig. Som beskrevet i Meld. St. 33 (2024–2025) har norske tiltak for økt produksjonskapasitet hovedsakelig vært finansiert gjennom den militære delen av Nansen-programmet for å bedre tilgangen på viktig militært materiell.

Regjeringens satsing på å styrke utholdenheten i en krigssituasjon, gjennom økt produksjonskapasitet for å redusere ledetider og øke forhåndslagring, er omtalt i kapittel 5.4.

3.5 Rask teknologiutvikling påvirker forsvarsplanlegging og forsvarsevne

Den akselererende utviklingen innenfor fremvoksende og banebrytende teknologier driver frem kappløpet om teknologisk overlegenhet og bidrar til å endre moderne krigføring. Dette fører til at skillet mellom sikkerhet, økonomi og teknologi i økende grad viskes ut. Statens evne til raskt å styrke forsvarsevnen og omsette eksisterende og nye teknologier i økt forsvarsevne påvirker i stigende grad statens sikkerhet, innflytelse og handlingsrom. Noen av de fremste erfaringene fra Ukraina er den hurtige endringstakten og digitaliseringen av stridsfeltet. Både Russland og Ukraina tester og utvikler nye våpensystemer løpende, selv om partene hittil i begrenset grad har lyktes i å integrere nye kapasiteter med gamle for å oppnå synergi og høyere effekt.

Teknologier med flerbrukspotensial, som IKT, kunstig intelligens (KI), kvanteteknologi og bioteknologi er avgjørende for Norges evne til å møte slike utfordringer. Samtidig er de eksempler på områder som må beskyttes mot digitale angrep, spionasje, uønsket kunnskapsoverføring og påvirkning fra fremmede aktører. Bruken av elektronisk krigføring og jamming understreker behovet for egen elektronisk krigføringsevne, evne til å motstå angrep mot vår egen bruk av det elektromagnetiske spektrumet og betydningen av robuste kommunikasjonssystemer, våpensystemer og satellittbaserte tjenester. Videre viser erfaringene fra Ukraina at tilgangen til satellittbasert teknologi samt rombasert kommunikasjon og sensorer er utslagsgivende. Bruk av verdensrommet er avgjørende for å se og treffe mål og koordinere styrker.

Vestlig teknologisk forsprang må utnyttes for å stå imot nye trusler. Samtidig er Norges evne til å utvikle og masseprodusere avansert militærteknologi begrenset. Dette understreker behovet for å øke innovasjonsevnen og raskere implementere eksisterende og ny teknologi, og styrke samarbeidet med forsvarsindustrien, for raskt å dra nytte av nye teknologier i operasjoner.

Hurtig endringstakt og digitalisering preger stridsfeltet i Ukraina. Særlig fremtredende er økningen i bruk av autonome systemer, både på bakken og i luften. KI er en grunnleggende teknologisk forutsetning for utvikling innenfor autonomi og robotisering. Forsvarsplanleggingen må utvikles i takt med trusselen som robotiseringen av slagfeltet utgjør. Utviklingen skaper nye beskyttelsesbehov for egne kapasiteter, men gir også muligheter.

Offentlige og private aktører i Norge har de siste årene vært utsatt for cyberoperasjoner og risikoen for digitale angrep mot kritisk infrastruktur fortsetter å vokse. I møte med trusselen er KI-baserte løsninger for deteksjon og mottiltak avgjørende for norsk evne til å operere i og benytte cyberdomenet. Betydningen av forsvar mot cybertrusselen understrekes i NATOs strategier og i nasjonale trusselvurderinger.

3.6 Konsekvenser for Forsvarsløftet

Regjeringen prioriterer utbedring av kritiske svakheter. Dette innebærer både premisser for bedre beredskap og økt utholdenhet til deler av strukturen. Forsvarsutviklingen skal være etterretningsdrevet. Det blir viktigere å øke kapasiteten til aktivitet i de deler av strukturen som i størst grad

understøtter de strategiske prioriteringene i planen. Samtidig er det behov for justeringer i strukturutviklingen, dels som følge av lengre ledetider og utvikling av ny teknologi, men også som følge av det økonomiske utfordringsbildet. Et viktig bidrag for å øke utholdenheten er å styrke

forsvarsindustriens evne til å skalere produksjon etter vekslende etterspørsel.

Siden planen ble lagt frem er flere sentrale forutsetninger endret. Det gir behov for å gjennomgå prioriteringene i planen og gjøre nødvendige justeringer og oppdateringer.

4 Status i gjennomføringen av Forsvarsløftet

Stortinget har vedtatt at regjeringen årlig skal rapportere til Stortinget om status for gjennomføring av langtidsplanen. Dette kapittelet redegjør for status, fremdrift, utfordringer og risiko knyttet til den vedtatte langtidsplanen, og følger opp rapportering på den måten Stortinget har bedt om.

Gjennomføringen av Forsvarsløftet går i hovedsak etter planen. Forsvarssektoren har hatt en historisk høy budsjettvekst. Fra 2024 til 2026 er forsvarsbudsjettet økt med om lag 30 prosent, uten Nansen-midlene, og nær doblet når bevilginger til militær støtte til Ukraina inkluderes. Under denne regjeringen er forsvarsbudsjettene nær doblet fra 2021.

Regjeringen er godt i gang med å realisere målene i langtidsplanen, til tross for prisvekst og lange ledetider. Norge har inngått viktige forsvarsavtaler med Storbritannia og Tyskland som skaper grunnlag for tettere samarbeid, sikkerhets- og forsvarspolitisk, operativt og industrielt. Dette styrker norsk forsvarsevne. Det er tatt viktige investeringsbeslutninger som er definierende for norsk forsvar for generasjoner fremover i et langt raskere tempo sammenlignet med tidligere større anskaffelser. Anskaffelsen av ubåter og langtrekkende presisjonsild er fremskyndet og regjeringen har valgt strategisk partner for fregattanskaffelsen. Regjeringen har tilrettelagt for innføring av ny teknologi, gjennom blant annet utvikling av ny dronestrategi. Det er nå et tettere samarbeid mellom forsvarsindustrien og Forsvaret, og tettere bånd mellom FoU-sektoren og Forsvaret gjennom FoU-løftet. Sektoren har omsatt den historiske veksten i bevilgninger i tiltak og investeringer som øker den norske forsvarsevnen. Samtidig er enkelte prosjekter forsinket, blant annet på grunn av lange ledetider.

Som beskrevet i langtidsplanen er det forventet en nedgang i operativ evne de første årene i planperioden som følge av at dagens materiell blir eldre før de nye anskaffelsene er fullt ut operative. Dette utgjør en utfordring i møte med en sikkerhetspolitisk utvikling som krever økt beredskap, aktivitet og tilstedevæ-

relse med aldrende strukturelementer, som tiltak i denne proposisjonen søker å adressere.

4.1 Status for Forsvarets operative evne og hovedmål

Langtidsplanen legger til grunn at vi skal få det vi har til å virke og samtidig tilrettelegge for videre vekst i Forsvaret. To år inn i gjennomføringen av langtidsplanen er utbedringen av kritiske svakheter godt i gang. Regjeringens forslag i denne proposisjonen vil bidra til en ytterligere positiv utvikling av hovedmålene. I statsbudsjettet for 2026 er driftsbudsjettet til Forsvaret styrket, for å legge til rette for at Forsvaret skal kunne opprettholde tilsvarende aktivitetsnivå i 2026 som i 2024 og 2025, med rom for noe økning i enkelte avdelinger. I tillegg er det prioritert driftsmidler til å bygge beredskap og utholdenhet gjennom mer ressurser til blant annet materielldrift, reservedeler, ammunisjonsbeholdninger og personelloppbygging. Det vises til kapittel 4.7 og 5.1.8 for nærmere omtale av det økonomiske forholdet mellom drift og investeringer.

Det er fastsatt fire hovedmål for Forsvaret:

- Forebygge og avskrekke konflikt
- Nasjonal beredskap og evne til kollektivt forsvar
- Styrkestrukturens utholdenhet
- Militær støtte til Ukraina

De tre første målene er grunnlag for Forsvarets vurderinger av operativ evne, og statusbeskrivelser på hovedmålene gir et overordnet bilde av utviklingen av Forsvaret.

Samlet sett vurderes status på målet om å forebygge og avskrekke konflikt gjennom daglige operasjoner nasjonalt og internasjonalt som tilfredsstillende. Høy operativ aktivitet og tilstedeværelse i prioriterte områder de siste årene har gitt god situasjonsforståelse. Alliert tilstedeværelse i norske nærområder er vedvarende høy. Forsvaret følger russisk aktivitet og deltar i allierte øvelser og operasjoner, for å sikre handlingsrom og nasjonal innflytelse på militære operasjo-

ner i våre nærområder, spesielt innenfor luft og det maritime domenet. Det gir stor belastning på strukturen som helhet. Evnen til å gjennomføre daglige nasjonale operasjoner har så langt vært tilfredsstillende, men er ikke robust. Gjennomføring av større øvelser gjør det mulig å teste planverk på strategisk, operasjonelt og taktisk nivå samt utvikle alliert evne til operativt samvirke. I tillegg bidrar disse øvelsene til å demonstrere alliert besluttsomhet og samhold og i stort øke den nasjonale og kollektive forsvarsevnen.

Evnen til nasjonal beredskap og evnen til kollektivt forsvar vurderes som mindre tilfredsstillende, spesielt grunnet utfordringer med tilgjengeligheten på hovedmateriell, reservedeler og personell med kritisk kompetanse. Trening og øving styrker beredskapsevnen til Forsvaret, men sliter samtidig på aldrende materiell og tærer på lagre. Det vurderes at evnen og beredskapen til å understøtte alliert mottak og operativt planverk må styrkes for å imøtekomme nye krav og forventninger fra NATO og nære allierte.

Styrkestrukturens utholdenhet vurderes som ikke tilfredsstillende, med betydelige utfordringer og operative svakheter, herunder mangler på ammunisjon, forsyninger, lagerkapasitet og personell med rett kompetanse. Forsvarets utholdenhet påvirkes av donasjonene til Ukraina. Regjeringen har over tid prioritert oppbygging av beredskapslagre for å understøtte reaksjonsevne og utholdenhet. Utholdenheten er bedret de senere år, men behovet er fortsatt stort i flere forsyningsklasser, og oppbyggingen må derfor fortsette i årene fremover.

Med den påbegynte satsingen i gjennomføringen av langtidsplanen er evnen til å forebygge og avskrekke konflikt gjennom daglige operasjoner nasjonalt og internasjonalt bedret. Samtidig legger regjeringen gjennom tiltakene i denne proposisjonen grunnlaget for en ytterligere forbedret nasjonal beredskap og evne til kollektivt forsvar og utholdenhet.

Prop. 1 S (2025–2026) for Forsvarsdepartementet, kapittel 1.3, gir ytterligere redegjørelse for status i operativ evne, som i hovedsak er uendret siden denne rapporteringen.

Norge var i 2025 den største bidragsyteren til Ukraina, målt som andel av BNP og per innbygger. Det er ukrainske behov som er styrende for den militære støtten, og Ukraina har lagt særskilt vekt på behovet for luftvern, artilleri og artilleriammunisjon samt droner. Ukraina ønsker samtidig at produksjonskapasiteten i ukrainsk industri utnyttes i størst mulig grad. Videre er det prioritert tiltak i det maritime domenet ettersom

maritim sikkerhet er et kapabilitetsområde der Norge har mye å bidra med. Sammen med Storbritannia leder Norge den maritime kapabilitetskoalisjonen.

4.2 Status i gjennomføringen av nasjonale satsingsområder for økt forsvarsevne

4.2.1 Bakgrunnen for de prioriterte satsingene

Vedtatt langtidsplan slår fast at det er behov for å opprettholde en bredde i strukturen for å løse Forsvarets oppgaver. Samtidig viser langtidsplanen til et gap mellom ambisjonene i forrige langtidsplan og status ved inngangen til arbeidet med vedtatt langtidsplan. En rekke kapabiliteter ble i arbeidet med langtidsplanen vurdert til å være på kritisk minimum for å kunne levere operativ evne. En forutsetning for gjennomføringen av Forsvarsløftet er derfor å få det Forsvaret vi har til å virke gjennom å ta tak i kritiske mangler og tilrettelegge for vekst. I tillegg prioriterer regjeringen satsing innenfor fire områder: økt evne til situasjonsforståelse, fornyelse av Sjøforsvaret, styrking av luftvernet og økt kapasitet i Hæren og Heimevernet.

Forsvarsløftet legger opp til et ambisiøst investeringsnivå tidlig i planperioden. Dette er særlig knyttet til gjennomføringen av et generasjonskifte for Sjøforsvarets fartøyer. Enkelte prosjekter er forsinket som følge av lengre ledetider enn planen la til grunn, mens andre prosjekter er redusert i omfang som følge av økte kostnader.

4.2.2 Økt evne til situasjonsforståelse

Norge skal være fremst blant allierte på overvåking og situasjonsforståelse i våre nærområder. Forsvaret skal ha en robust og selvstendig evne til å drive etterretning i alle domener og Forsvarets operasjoner skal i større grad være etterretningsdrevne. Dette innebærer evnen til å avdekke, følge, varsle om og forstå en motstanders intensjoner og kapasitet. Langtidsplanen prioriterer derfor økt operativ evne gjennom anskaffelse av overvåkings- og kommunikasjonssatellitter for å øke situasjonsforståelsen i norske interesseområder og bidra til effektiv utnyttelse av nasjonale og allierte ressurser. Gjennom økt satsing på romvirksomhet styrker regjeringen vår nasjonale og de alliertes evne til tilstedeværelse, situasjonsforståelse, samt utvikling av Forsvarets evne til integrerte fellesoperasjoner i nordområdene.

Forsvaret er i gang med å anskaffe overvåkings- og kommunikasjonssatellitter. Flere satellitter for maritim overvåking er skutt opp og forventes operative første halvår 2026. Løsninger for ytterligere satellittkonstellasjoner for overvåking og kommunikasjon er under utredning. Forsvarets samlede behov vil dekkes gjennom ulike tilnærminger, slik som konstellasjon av nasjonalt kontrollerte satellitter, deling av båndbredde og satellittdata med nære allierte og tjenestekjøp fra både allierte og kommersielle aktører. Forsvaret har startet med å øke bemanningen for å styrke kompetansen innenfor operasjoner i romdomenet for å kunne planlegge, gjennomføre og koordinere operasjoner med bruk av rombaserte kapabiliteter. Regjeringen prioriterer videreutvikling av bilateralt romsamarbeid med nære allierte.

Styrking av Etterretningstjenesten er en pågående og sentral del av satsingen på økt evne til situasjonsforståelse. Dette innebærer å fornye tjenestens eksisterende evner og å utvikle nye evner. Etterretningstjenesten skal kunne bidra til et bedre og mer oppdatert situasjonsbilde i alle operasjonsdomener, ha god og kontinuerlig evne til å forstå trusselbildet i Norges interesseområder og evne til varslings. Gjennomføringen er i tråd med vedtatte ambisjoner.

Forsvarsgrenenes evne til innhenting og bearbeiding av innsamlet data og informasjon styrkes. Hæren anskaffer kapabiliteter for å styrke evnen til innhenting og behandling av informasjon for å understøtte taktiske operasjoner. Også Luftforsvaret og Sjøforsvaret har startet planlegging og oppbygging for å øke sin kapasitet.

Evnen til å utføre data- og etterretningsdrevne multidomeneoperasjoner forutsetter en moderne, sikker dataplattform med datasentre og kommunikasjonsinfrastruktur. Forsvarets digitale grunnmur styrkes for å oppnå ambisjonen om digital transformasjon og overgang til et mer datadrevet forsvar. Forsvarets sikre dataplattform utvikles og skal legge til rette for sømløs og sikker utveksling av gradert informasjon innad i Forsvaret, i totalforsvaret og med allierte. Dette omfatter både realisering av datasentre til støtte for håndtering av gradert informasjon og oppgradering av Forsvarets kommunikasjonsinfrastruktur. Som en del av dette oppgraderes også Forsvarets virksomhetsstyringssystemer. Forsvaret har etablert et eget senter for KI og data lagt til Cyberforsvaret.

4.2.3 Fornyelse av Sjøforsvaret

Sjøforsvaret skal forebygge og avskrekke trusler mot nasjonal sikkerhet i det maritime domenet,

selvstendig og sammen med allierte, og forsvare norske interesser i hele konfliktspekteret. En hovedsatsing i langtidsplanen er å styrke Sjøforsvaret gjennom å etablere en overflatestruktur med havgående anti-ubåtkapabilitet med nye fregatter og økt evne til å ivareta norske, maritime interesser, herunder i kystsonen med nye standardiserte fartøy.

Fornyelse av Sjøforsvaret gjennom flåteplanen av 2024 er påbegynt. Regjeringen har valgt Storbritannia som strategisk partner for anskaffelsen av minimum fem nye Type-26 fregatter spesialisert for anti-ubåtkrigføring, med opsjon på anskaffelse av ytterligere én fregatt. Fregattene skal utrustes med maritime helikoptre med evne til anti-ubåtkrigføring som en integrert del av kampsystemet. Det forventes levering av første fregatt i 2030. Levetidsforlengelse av eksisterende fregatter pågår i henhold til planen.

Den første av de nye norske ubåtene leveres i 2029. Prosjektet for de fire første ubåtene forløper i henhold til kontraktfestede milepæler. Stortinget besluttet i januar 2026 å anskaffe den femte og sjette ubåten i henhold til Innst. 426 S (2023–2024). Prisen for de to siste ubåtene med tilhørende våpen og våpenintegrasjon er høyere sett mot de første fire, som reflekterer den generelle prisutviklingen i forsvarsmarkedet og økte råvarepriser. Det er planlagt med leveranse av fem ubåter innen 2036, og den sjette i løpet av 2038. Flere allierte nasjoner vurderer den norsk-tyske ubåtklassen og har vist interesse for samarbeidet, noe som kan påvirke leveransetakten. For å ivareta vedlikehold av et økt antall ubåter i det norsk-tyske samarbeidet godkjente Stortinget en økt kostnadsramme for prosjektet for vedlikeholdsfasilitet for nye ubåter med kaianlegg på Haakonsværn gjennom behandling av Innst. 7 S (2025–2026) til Prop. 1 S (2025–2026).

Langtidsplanen omfatter anskaffelse av inntil 28 standardiserte fartøy basert på sivile standarder, med nødvendige militære tilpasninger. Fartøyene skal utvikles i samarbeid med industrien og en nasjonal konkurranse for design av fartøyene er startet. Antall, fordeling og leveransetakt må tilpasses prosjektets økonomiske ramme. Regjeringen er opptatt av nødvendig fremdrift slik at de første fartøyene kan leveres i 2030.

Leveranse av standardiserte fartøy til Storbritannia er en del av den strategiske avtalen i forbindelse med fregattanskaffelsen. Det er også inngått en overenskomst med Litauen om leveranse av fartøy og andre nasjoner har vist interesse. Regjeringens mål er at salg av standardiserte fartøy skal bidra til økt alliert standardisering gjennom tettere og mer forpliktende samarbeid med alli-

erte, og samtidig styrke nasjonal maritim- og forsvarsindustri.

Nytt minemottiltakssystem er i tilbudsfase og kontrakt planlegges inngått i 2026 for leveranse fra 2028. Et prosjekt for modulære systemer for undervannsovervåking er under planlegging. Et mindre antall sjøminer anskaffes frem mot 2030 med hovedleveranse mot midten av 2030-tallet. Oppgradering av Kystjegerkommandoen (KJK) er i tilbudsfase. KJK utvikles i retning av mer autonomi og evne til å levere måldata for langt-ekkende ild, samt styrket bordingsevne.

Det vil i løpet av 2026 etableres en ny maritim innsatsskvadron (SOTG), som del av Forsvarets spesialstyrker, med utgangspunkt i Ramsund orlogsstasjon. Avdelingens operative evne vil øke gradvis etter dette. Prosjektet for anskaffelse av fartøystypen Combatant Craft Medium til Marinejegerkommandoen er i gjennomføringsfase og fartøyene vil bli levert i henhold til prosjektets fremdriftsplan. Prosjekt knyttet til videreutviklingen av Ramsund, som skal understøtte Sjøforsvarets operasjoner i nord og spesialstyrkenes behov, er i forprosjektfase. Prosjektet planlegges for ekstern kvalitetssikring i 2026. Regjeringen kommer tilbake til Stortinget etter fullført forprosjekt og gjennomført ekstern kvalitetssikring.

Fremdriften knyttet til fornyelsen av Sjøforsvaret vurderes å være nokså god, til tross for utfordringer knyttet til kostnadsøkninger og ledetider for materiell. Dagens struktur levetidsforlenges i påvente av nytt materiell. Drift av både ny og gammel struktur parallelt er både utfordrende og kostnadsdrivende, samtidig som omfang av nødvendige tiltak knyttet til infrastruktur, eiendom, bygg og anlegg ikke er endelig avklart. Den største økonomiske satsingen i langtidsplanen er i det maritime domenet og streng kostnadskontroll vil kreves for å realisere ambisjonen for den maritime satsingen i langtidsplanen.

4.2.4 Styrking av luftvernet

Langtidsplanen legger til grunn at luftvernsatsingen skal bidra til et lagdelt integrert luftvern med evne til beskyttelse mot trusler fra svært kort til lang rekkevidde. Styrking av evnen til beskyttelse mot lufttrusler innebærer økt utholdenhet, volum og ytelse for det bakkebaserte luftvernet, herunder ved gjenanskaffelse av materiell donert til Ukraina, anskaffelse av fire nye NASAMS-batterier, nye radarer til NASAMS og anskaffelse av langtreggende luftvern.

Det eksisterende luftvernet moderniseres gjennom anskaffelse av nye hovedkomponenter

som ildledningssentraler og utskytningsenheter, samt reservedeler og missiler, for å øke luftvernets beredskapsevne. Videre er det inngått kontrakter om levering av to NASAMS-simulatorer for å styrke kompetanseproduksjonen gjennom relevant utdanning, trening og øving. Det pågår oppdatering av sensorsystemene på det eksisterende luftvernet, blant annet for å forlenge levetiden på dagens radarer.

Evnen til beskyttelse mot trusler på svært kort og kort rekkevidde er blitt styrket. Mobile lett-pansrede vogner med kortholdsluftvern, som integreres som del av NASAMS, er under innfasing i Hæren, mens bærbart luftvern for beskyttelse mot trusler på svært kort rekkevidde allerede er innfaset. Det pågår en rekke prosjekter for å styrke evnen til beskyttelse mot droner, både gjennom anskaffelse av enkeltstående droneforsvarssystemer og som delleveranse i fremskaffelsen av andre militære systemer.

Det pågår et helhetlig og integrert arbeid for å sørge for tilstrekkelig og funksjonstilpasset infrastruktur, eiendom, bygg og anlegg for det bakkebaserte luftvernet.

Norge har i 2025 foretatt betydelige luftvern-donasjoner til Ukraina, herunder NASAMS. Komponenter med lang ledetid er forhåndsbestilt for tidsriktige leveranser samtidig som donert materiell gjenskaffes til den nasjonale luftvernstrukturen.

Siden langtidsplanen ble lagt frem har det vært en betydelig utvikling i lufttrusselen og innen relevante motmidler. Denne utviklingen forventes å fortsette. Beskyttelse mot droner har blitt viktigere. Missiler og droneforsvarssystemer er eksempler på områder hvor rask teknologisk utvikling forventes å tilgjengeliggjøre stadig mer effektive kapasiteter. Samtidig har ledetidene på deler av luftvernmateriellet økt. Disse inngangsverdiene er viktige for arbeidet med å justere innretningen på luftvernsatsingen i langtidsplanen.

4.2.5 Økt kapasitet i Hæren og Heimevernet

Hæren skal kunne planlegge, gjennomføre og lede landoperasjoner i en nasjonal og alliert ramme, forsvare norsk territorium og bidra til kollektivt forsvar av øvrige allierte. Dette innebærer å bidra til den kontinuerlige overvåkingen av norske og tilstøtende landområder samt etablere og opprettholde situasjonsforståelse. Hæren skal bidra i fellesoperasjoner nasjonalt og internasjonalt, i tett integrasjon med allierte og skal ved behov gjenopprette territoriell integritet som en

del av NATOs kollektive forsvar. Heimevernet (HV) skal gjennom landsdekkende tilstedeværelse og situasjonsforståelse kunne gjennomføre territorielle operasjoner som objektsikring, støtte til alliert mottak og beskyttelse av logistikklinjer og troppeforflytninger samt bekjempe fiendtlige styrker av begrenset omfang.

Brigade Nord videreutvikles som tung infanteribrigade med fire mekaniserte bataljoner frem mot 2034. Brigadens logistikk-, ledelses-, og taktiske støtteavdelinger videreutvikles og tilpasses understøttelse av fire manøveravdelinger. Finnmarksbrigaden er etablert og videreutvikles som taktisk samvirkesystem. Brigade Sør er etablert som prosjektorganisasjon og styrkedisponering av noe personell er påbegynt. Etterretningsregimentet er etablert for bedre å synliggjøre avdelingens nivå og oppgaveportefølje. Militærpolitiregimentet er etablert og videreutvikles med alle Forsvarets militærpolitiresurser. Våpenteknisk regiment er etablert og samler ansvaret for landverksteder, tekniske lagre og vedlikehold av landmilitært materiell. Forsvarets tilstedeværelse på Sørreisa skal videreutvikles, blant annet arbeides det med et alliert treningssenter for amfibieoperasjoner i arktiske forhold på Sørreisa.

Leveransen av 54 Leopard 2 A8 stridsvogner er påbegynt og ferdigstilles i perioden 2026–2028. Anskaffelse av kamp- og støttevogner til Hæren fremmes for Stortingets godkjenning i denne proposisjonen og vil ferdigstilles innen 2034. Det anskaffes et økt antall rørtillerisystemer for å øke ildkraften i brigadene, som særlig vil øke Finnmarksbrigadens samlede operative evne. Anskaffelsen av landbasert langtrekkende presisjonsild er iverksatt, prosjektet ble godkjent av Stortinget i januar 2026 og kontrakt er inngått. Anskaffelsen av helikoptre til støtte for Forsvarets spesialstyrker og landstyrkene er utsatt. Beslutningsunderlaget for prosjektet undergikk ekstern kvalitetssikring 2 i 2025.

Hærens innovasjonsprogram videreføres og videreutvikles for å styrke evnen til hurtig og kontinuerlig utvikling. Droneprogram Land er etablert og videreutvikles for å øke Hærens egenevne til å benytte og operasjonalisere ubemannede systemer, både til rekognosering og nedkjemping av mål.

Antallet årlige øvingsdager i HV ble fra 2024 til 2025 økt til fem og syv dager for henholdsvis soldater og befal i områdestrukturen, og økt til 15 og 20 dager for henholdsvis soldater og befal i innsatsstyrkene. Agder HV-distrikt (HV-07) er etablert med standkvarter på Kjevik. HV består nå av tolv distrikt, 207 HV-områder og tretten innsatsstyrker. HVs evne til territorielle operasjoner styr-

kes gjennom materielltilførsler av våpen, kjøretøy og mindre fartøy samt oppgraderinger av systemer for kommando og kontroll.

Fremdriften knyttet til økt kapasitet i Hæren og HV vurderes å være god og i tråd med ambisjonen i langtidsplanen. Pågående konseptvalgutredninger for Finnmarksbrigaden og Brigade Sør vil gi grunnlag for beslutning om endelig innretning av brigadene.

4.3 Status i håndteringen av risikoer i gjennomføringen

Håndtering av identifiserte risikoer er kritisk for å realisere målene i vedtatt langtidsplan. Det er avgjørende å fylle strukturen med mer og kompetent personell. Videre er det avgjørende at eiendom, bygg, anlegg og militær infrastruktur tilfredsstiller nødvendige krav, og at forskningsløftet i langtidsplanen bidrar til økt innovasjonstakt og evne til fortløpende å innføre ny teknologi.

4.3.1 Rekruttering og arbeid med å beholde tilstrekkelig personell og kompetanse

Tilgangen på riktig personell og kompetanse er blant de viktigste tiltakene for å lykkes med Forsvarsløftet. Langtidsplanen omfatter derfor et betydelig personell- og kompetanseløft, med en kraftig økning i antall ansatte, vernepliktige i førstegangstjeneste og reservister.

Forsvarets personellopptrapping går i hovedsak i henhold til vedtatt langtidsplan. Rekrutteringen til Forsvaret er generelt god, og i 2025 hadde Forsvaret den laveste sluttraten siden 2018. Forsvaret har imidlertid utfordringer med å rekruttere og beholde personell med riktig kompetanse og erfaring til å fylle enkelte stillinger og personellkategorier. Noen av de mest kritiske områdene er offiserer midt i karriereløpet, teknikere og personell med IKT-kompetanse.

Forsvaret er godt i gang med å dimensjonere kapasiteten i utdanningssystemet for betydelig vekst. Elev- og studentkvoter ved våpenskolene og Forsvarets høyskole er økt. Forsvaret har gjennom 2025 evnet å tilpasse seg økt ambisjon gjennom å prioritere utdanning, men det vil fortsatt ta noen år før effektene av denne innsatsen blir synlig på grunn av lang ledetid for utdanning av militært personell.

Regjeringen vil i 2026 utgi en strategi for hvordan forsvarssektorens behov for kompetanse knyttet til teknologi og systemer skal møtes, i lys av den raske teknologitvillingen og samfunnets

voksende etterspørsel etter teknisk og teknologisk kompetanse. Strategiens hovedmål er å sikre at Forsvaret har tilstrekkelig kompetanse på rett sted og til rett tid for å kunne omsette betydelige investeringer til økt forsvarsevne. Forsvarsdepartementet har hatt på høring forskrift om unntak og tilpasninger for Forsvarets fagskoler, som en del av arbeidet om å akkreditere Forsvarets utdanninger etter nasjonale standarder. Forskriften legger til rette for at militære fag- og funksjonsutdanninger kan akkrediteres som høyere yrkesfaglig utdanning, noe som vil bidra til å øke utdanningenes anerkjennelse og styrke rekruttering til videre karriere i Forsvaret.

Lønns- og insentivprosjektet skal bidra til at Forsvaret i større grad beholder og rekrutterer personell. Forsvaret har fått hovedansvaret for implementering av prosjektets anbefalinger og midler er tildelt Forsvaret fra og med 2025. Implementeringen skjer gjennom tre hovedområder med tilhørende tiltak: 1) arbeidstid og godtgjøring, 2) avtaleverk, styring og forvaltning og 3) geografisk mobilitet. Det er fremdrift innenfor alle områdene, samtidig som departementet avventer målbar effekt fra flere tiltak påbegynt i 2025.

Norge opplever knapphet på arbeidskraft i mange sektorer, ikke bare i Forsvaret. Uten tiltak for å øke arbeidstilbudet vil økt bemanning i Forsvaret kunne gå på bekostning av sysselsetting i andre sektorer. Regjeringen er derfor opptatt av å se på hvordan vi kan holde på arbeidskraften lenger.

Særaldersgrense i offentlig sektor innebærer særskilte pensjonsregler som gir mulighet til å gå av inntil ti år før ordinær pensjonsalder og høyere livsvarig pensjon ved tidligere avgang enn andre grupper offentlige ansatte. Yrkesgrupper med særaldersgrenser har betydelig lavere gjennomsnittlig avgangsalder enn resten av arbeidslivet, som viser at Norge taper mye arbeidskraft. Regjeringen og hovedorganisasjonene i offentlig sektor ble gjennom avtaler 25. august 2023 og 13. januar 2025 enige om en løsning i prosessen med å avklare særregler for dem som har hatt plikt til å fratre ved særaldersgrensen. Plikten til å fratre for militært personell ble opphevet fra 1. juli 2025, som den siste personellgruppen som fortsatt hadde denne plikten. Forsvarsloven er endret slik at militært personell med fast tilsetting til 60 år nå kan fortsette i jobb til den alminnelige aldersgrensen i staten, som fra 1. januar 2026 er 72 år. Gjennom avtalen 25. august 2023 er regjeringen og hovedorganisasjonene i offentlig sektor innforstått med at det skal igangsettes et arbeid for å vurdere det fremtidige omfanget av særalders-

grenser. Regjeringen er opptatt av en videre utvikling av særaldersgrensene som kan ivareta samfunnets behov for å utnytte viktig arbeidskraft lenger enn i dag.

4.3.2 Militær infrastruktur

Tilstrekkelig infrastruktur med god nok kvalitet er nødvendig for å lykkes med Forsvarsløftet. I tråd med langtidsplanen har Stortinget i forsvarsbudsjettet for 2026 økt bevilgningene til investeringer og vedlikehold.

I vedtatt langtidsplan ble det pekt på en rekke utfordringer innenfor infrastruktur. Utfordringene følges opp gjennom pågående arbeid, både innenfor drifts- og investeringsområdet. Overordnet har økte vedlikeholdsmidler fra 2025 begrenset den negative tilstandsutviklingen, men etterslepet er betydelig. Kriteriene for prioritering av vedlikehold gjennomgås i samråd mellom Forsvarsbygg og Forsvaret for å sikre at de mest kritiske bygg- og anleggskapasitetene får nødvendige midler, herunder kritisk alliert og nasjonal infrastruktur. Dette ses i sammenheng med finansiering av allierte tiltak. Videre er det de siste årene gjennomført en rekke tiltak for forbedring av tilstanden på bolig, kvarter og mannskapsforlegninger. Samlet vurderes fremdriften som positiv, men at behovene for vedlikehold og renovering fortsatt er omfattende for hele porteføljen.

Regjeringen prioriterer utvikling av og investering i infrastruktur høyt. I 2025 er det blant annet godkjent to store prosjekter som understøtter Forsvarets kapabiliteter: etablering av tankanlegg for hele landet og økt kostnadsramme for vedlikeholdsfasilitet for nye ubåter på Haakonvern, inkludert kaianlegg. Prosjekt for å tilrettelegge for felles rekruttskole for Forsvaret er i forprosjektfase, der fasiliteter for rekruttutdanning i Hæren videre-

Boks 4.1 Militær infrastruktur

Infrastruktur er definert som de grunnleggende fysiske og organisatoriske strukturer (f.eks. bygninger, veier, strømforsyning) som er nødvendig for driften av et samfunn eller en virksomhet. Infrastruktur i militær kontekst er et overordnet paraplybegrep for infrastruktur som kreves for å understøtte militære kapabiliteter og kapasiteter. Eieendom, bygg og anlegg (EBA) omfattes av infrastrukturbegrepet.

utvikles og samles med hovedsete på Terningmoen. Det planlegges med ekstern kvalitetssikring i 2026. Regjeringen kommer tilbake til Stortinget etter fullført forprosjekt og gjennomført ekstern kvalitetssikring. NATOs tredje luftoperasjons-senter, Combined Air Operations Centre (CAOC), er påbegynt etablert på Forsvarets base Bodø. Regjeringen kommer tilbake til Stortinget etter fullført forprosjekt og gjennomført ekstern kvalitets-sikring.

Andøya flystasjon videreutvikles. Flystasjonen vil bli sikret i sin helhet ved at det tidligere vedtatte perimetersikringstiltaket for indre perimeter endres til å omfatte hele flystasjonen. Det skal også gjennomføres utbedringstiltak på flyoperative flater, som tilgjengeliggjør flystasjonen for alliert øving, trening og forsterkninger.

Forsvarssektoren har vist høy omstillingsevne for å kunne gjennomføre et større investerings-omfang i infrastruktur. Samtidig har gjennomføringen av Forsvarsløftet avdekket flere strukturelle utfordringer.

Oppfølgingen av langtidsplanen forutsetter løpende vurdering av gjennomføringsevne og ressursbruk. Erfaringer fra pågående og nylig gjennomførte prosjekter viser at gjeldende rammebetingelser for planlegging og gjennomføring av militære bygge- og anleggstiltak i flere tilfeller ikke er tilstrekkelig tilpasset forsvarsektorens behov. Regjeringen vil derfor prioritere at kritiske svakheter utbedres raskere og at tilgjengelige midler utnyttes bedre. Regjeringen vurderer at det er behov for en målrettet kursjustering innenfor infrastruktururområdet, med tydeligere prioriteringer og bedre balanse mellom investering og vedlikehold. Dette omtales videre i kapittel 5.1.6.

4.3.3 Forskningsløft

Langtidsplanen omfatter et forskningsløft (FoU-løftet) for å øke det langsiktige kunnskapstilfanget til sektoren og utvikle nasjonal evne innenfor banebrytende teknologier. En rekke strukturelle tiltak skal øke evnen til mer helhetlig og strategisk styring av FoU-aktivitetene og økt samhandling mellom sivil og militær side innenfor kunnskaps- og teknologiutvikling. Barrierene mellom sivil og militær side skal bygges ned for å stimulere til nye samarbeidsformer og muliggjøre forskningssinnsats på tvers av sivil og militær side.

Hovedgrepet i FoU-løftet er å samordne forskningssystemene på sivil og militær side til et felles forskningssystem. Forskningsrådet besluttet i 2025 å etablere en tolvte portefølje for forsvarsevne, nasjonal sikkerhet og beredskap som er

virksom fra januar 2026. Porteføljen er under utvikling og skal understøttes av relevant kompetanse og infrastruktur som kan håndtere skjermet og gradert informasjon.

I 2025 er finansieringen av banebrytende teknologier med forsvarsrelevans, som kvanteteknologi, kryptologi og KI, økt. En felles forsknings-satsing på kvanteteknologi sammen med Kunnskapsdepartementet skal bidra til å styrke den nasjonale egenevnen innenfor dette området. I 2026 vil en ny fellessatsing gjennom Forskningsrådet bli igangsatt som bygger opp under regjeringens nasjonale sikkerhetsstrategi. Forsvarssektorens midler til brobyggende kunnskapsutvikling på tvers av forsvar, sikkerhet og beredskap og deler av midlene til datadrevet forsvar og KI, inngår i denne satsingen.

Norge har forskningsmiljøer innenfor sensitive teknologier som står i krevende spenning mellom åpenhet og viktigheten av internasjonalt samarbeid på den ene siden, og forskningssikkerhet og beskyttelse på den andre. Regjeringen har i lys av dette tatt initiativ til å utvikle et kunnskapsgrunnlag for vurdering av sensitive teknologier (KFAST). Initiativet gir norske miljøer en ressurs som gir retning for hvordan forskning bør beskyttes fremover.

FFIs grunnfinansiering er videreført for å legge bedre til rette for den langsiktige kunnskapsutviklingen ved instituttet. For å utvikle evnen til strategisk styring av FoU på tvers av sivil og militær side, har Forskningsrådet og FFI utredet hvordan et system for data og innsikt om FoU-innsats kan realiseres. I tillegg har FFI utredet og gitt en anbefaling om etablering av et digitalt bibliotek som gjør det mulig å finne tilbake til forskningsresultater sektoren har investert i. FFI har også levert et grunnlag for lokalisering og faglig profil for sin forskningssatsing i nord.

Norge deltar i forsvarsrelevante EU-programmer for forskning og innovasjon. EU øker sin satsing på dette området i den kommende programperioden 2028-2034. Norsk deltagelse vil komplettere forskningsløftet. Regjeringen vurderer at FoU-løftet gjennomføres i henhold til vedtatt langtidsplan.

4.4 Status totalforsvar og sivilt-militært samarbeid

I Nasjonal sikkerhetsstrategi understrekes det at en styrking av totalforsvaret innebærer at behovet for sivil støtte til militær innsats kommuniseres tydelig, og at ressurser raskt kan gjøres tilgjenge-

lige i en krisesituasjon. Det fordrer også at sivile sektors evne til å understøtte militær innsats styrkes basert på klare og langsiktige prioriteringer. I 2025 har Forsvaret kartlagt militære behov for sivil understøttelse i krise og krig. Disse er formidlet til departementer og virksomheter i sektorene samferdsel, energi, ekom, helse og omsorg, justis og bygg- og anlegg.

Gjennom rammeverk for samhandling om militære behov for transportinfrastruktur styrker regjeringen samarbeidet mellom transport- og forsvarssektoren. En fast faggruppe skal årlig utarbeide en analyse av forsvarssektorens transportinfrastrukturbehov til bruk i transportplanleggingen. Faggruppen ledes av Forsvaret og behovsanalysen er formelt Forsvarets produkt. Statens vegvesen, Jernbanedirektoratet, Bane NOR SF, Luftfartstilsynet, Avinor AS, Kystverket og en representant fra fylkeskommunene inngår i faggruppen. Den første analysen ble levert til Samferdselsdepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet sommeren 2025. Årets behovsanalyse leveres innen 1. mai. Identifiserte og rangerte militære infrastrukturbehov skal inngå i de ordinære prosessene for planlegging, utredning og prioritering av tiltak og ressursbruk i transportsektoren.

Regjeringens hovedprioritering for sivil støtte til militær forsvarsevne var i 2025 å forberede implementeringen av NATOs nye vertslandsstøttekonsept, som understøtter NATOs strategiske planverk. Konseptet for vertslandsstøtte omfatter evnen til samordnet understøttelse av alliansens militære innsats, men understreker at samfunnets samlede motstandskraft og utholdenhet er nødvendig for å møte alle typer trusler, også utover de militære. Vertslandet skal stille nødvendig infrastruktur, tjenester og ressurser til rådighet for allierte styrker som ankommer, opererer i eller er på vei gjennom vertslandets territorium, basert på en rekke minimumskrav som stilles til vertslandene. I 2025 har forsvarssektoren og Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, med bistand fra sivile virksomheter, gjennomført analyser av Norges evne til å yte vertslandsstøtte basert på krav og forventninger fra NATO. Dette arbeidet vil fortsette i 2026, hvor det skal fastsettes krav for hvert medlemsland. Regjeringen har i 2025 økt etablering av kritisk infrastruktur for alliert mottak.

Norge har en partnerskapsavtale om sikkerhets- og forsvarssamarbeid med EU. Når EU styrker samarbeidet om beredskap og sikkerhet, blant annet gjennom en rekke tiltak lansert i beredskapsunionsstrategien, blir det viktig for berørte departementer å vurdere hvilke tiltak og

reguleringer som har vesentlig betydning for Norges krisehåndteringsevne, forsyningssikkerhet og sivil-militære samarbeid.

Det skal i 2026 etableres nasjonale beredskapsråd innenfor ni samfunnskritiske områder, der næringslivet og frivilligheten involveres på egnet vis. Den første langtidsplanen for sivil beredskap skal fokusere på situasjoner høyt i krisespekteret, herunder sivil evne til å understøtte militær innsats. Øvrige områder følges også opp, med særlig oppmerksomhet på vannforsyning og helseberedskap for forsvarssektoren.

Med utvidet samhandling mellom sivile og militære aktører er det et økende behov for digitale samhandlingsløsninger for offentlige og private virksomheter. Statens graderte plattformtjenester (SGP) ble i 2025 etablert som en egen etat under Forsvarsdepartementet for å levere løsninger for sikker informasjonsutveksling for virksomheter som er underlagt sikkerhetsloven. SGP opplever en jevn økning i antall brukere og virksomheter. Det forventes ytterligere vekst, særlig fra kommuner og fylkeskommuner.

NATOs nye byrdefordelingsmål innebærer at alle allierte skal bruke fem prosent av BNP på forsvar innen 2035, hvorav inntil 1,5 prosent er sivile forsvars- og sikkerhetsrelaterte utgifter. Dette handler om å synliggjøre samfunnets samlede ressursbruk på forsvar og sikkerhet. Regjeringen foretar nå en vurdering av hvilke sivile utgifter som skal regnes inn under 1,5-prosentmålet. Første rapporteringstidspunkt til NATO er mai 2026.

Arbeidet med forsyningssikkerhet og strategiske beredskapsavtaler mellom Forsvaret og sivile virksomheter videreutvikles i 2026. Trusselbildet øker betydningen av militær mobilitet. Med Sverige og Finland i NATO har Norge også blitt et transittland. Arbeidet med å legge til rette for økt militær mobilitet mellom Norge, Sverige og Finland fortsetter. Det er viktig at nordiske land har harmoniserte regler og felles forståelse av regelverket. Det nordiske beredskapssamarbeidet innenfor transportsektoren har blitt styrket betydelig de siste årene, blant annet gjennom samarbeidet Nordic Transport Preparedness Cooperation på virksomhetsnivå og utarbeidelsen av en felles nordisk strategi for beredskap, forsyningssikkerhet og militær mobilitet i transportsektoren.

EU har fokus på militær mobilitet. Europakommisjonen fremmet 19. november 2025 et forslag til forordning om militær mobilitet som blant annet skal legge til rette for effektiv grensekryssende militær mobilitet, bidra til utvikling av fler-

bruksinfrastruktur og transportkapasiteter, samt etablere en ny krisemekanisme som skal forenkle transport av militært personell og materiell i EU. Regjeringen arbeider for at Norge skal delta på så like vilkår som mulig som EUs medlemsland.

NATOs mål er et harmonisert system for militær mobilitet i Europa, inkludert opprettelsen av et regime for raskere grensepasseringer av militære styrker, som muliggjør større militære operasjoner på en hurtig og sikker måte.

Forsvaret og helse- og omsorgssektoren skal sammen følge opp den sivil-militære handlingsplanen fra NATO-toppmøtet i Haag, NATO Action Plan for Enhanced Medical Support for Collective Defence. Det arbeides med planverk innenfor evakuering og behandling av sårede. Videre utvikles det kapasitet innenfor blodberedskap, beredskap for legemidler og medisinsk utstyr og trenes på evakueringskjeder under større øvelser. Handlingsplanen følges opp på militær og sivil side. Norge har påtatt seg rollen som ledernasjon for å følge opp initiativet knyttet til pasientevakuering.

Øvelser er et virkemiddel for å teste og videreutvikle den nasjonale beredskapen, inkludert totalforsvaret. En sentral del av Totalforsvarsåret 2026 er å planlegge og gjennomføre flere sivil-militære øvelser, der formålet er å styrke evnen til å forebygge og håndtere sikkerhetspolitiske kriser og krig gjennom å øve og trene planverk, prosedyrer og konsepter.

4.5 Støtte til Ukrainas forsvarskamp

Forsvarssektoren bruker betydelige ressurser på å forstå og understøtte ukrainske behov. Norge var i 2025 den største bidragsyteren til Ukraina, målt som andel av BNP og per innbygger. Dette er en investering i norsk sikkerhet. Dersom Russland vinner frem med sin angrepskrig kan en fredsslutning på russiske premisser raskt frigjøre Russlands kapasitet til å true andre NATO-land, herunder Norge. En russisk seier i Ukraina vil både legitimere Russlands krigføring og vise at det lønner seg å bruke militærmakt for å nå politiske mål.

Støtten til Ukraina gir betydelig læring og bidrar til å styrke norsk forsvarsevne. Støtten er innrettet mot områder hvor Norge har fortrinn i form av fagmiljøer i forsvarssektoren eller gjennom innovasjon på områder norsk industri har særskilt kompetanse. Dette legger til rette for at kompetansemiljøene kan hente hjem læring for videreutviklingen av Forsvaret, gjennomføringen av langtidsplanen og norsk forsvarsindustri.

Regjeringen fortsetter å prioritere arbeidet med den militære støtten til Ukraina. Rammen for støtten økte betydelig i løpet av 2025, og Stortinget har vedtatt en ramme for den militære støtten på 70 mrd. kroner i støtte til Ukraina i 2026. Nansen-programmet er utvidet i tid og støtten har blitt mer omfattende gjennom etablering av ulike kapabilitetskoalisjoner.

Regjeringen prioriterer tiltak innenfor det maritime domenet, luftvern, droner og autonomi, samt arbeidet med trening og utrustning av en skalerbar ukrainsk styrke på størrelse med en brigade, i samarbeid med nordiske og baltiske land og Polen. I tillegg er det innenfor rammen av Nansen-programmet etablert en modell for norsk samarbeid med ukrainske myndigheter om forsvarsindustri. Modellen omfatter finansiering av kjøp fra ukrainsk industri og norsk-ukrainske industri-samarbeid.

4.6 Status for arbeidet med å øke gjennomføringsevnen

Forsvarssektoren har i flere år gjennomført et reformprogram for å styrke styringen av sektoren. Målet er økt operativ evne gjennom økt tempo, god styring og ledelse i forsvarssektoren, økt gjennomføringsevne og å bedre sektorens evne til å respondere på endringer. Sentralt i endringene er effektbasert styring, delegering og ansvarliggjøring av etatene, tydelig ansvarsfordeling og effektiv samhandling, kontinuerlig langtidsplanlegging, integrert planlegging mellom etatene og forenkling av regelverk og retningslinjer.

Forsvarsdepartementet og underliggende etater har iverksatt en rekke tiltak, blant annet:

1. Raskere beslutningsprosesser: Tydeligere mål og strategisk prioritering, kombinert med tydeligere grenseoppganger mellom etatene og departementet, forenkler og korter ned på beslutningstiden.
2. Økt handlefrihet til etatene: Oppgaver og fullmakter er delegert til etatene og gir grunnlag for økt innovasjonsevne og større handlingsrom til å løse oppdragene mer effektivt. Økt delegering, handlefrihet og integrert planlegging mellom etatene har skapt tettere samarbeid mellom industrien og etatene, hvilket gir grunnlag for økt innovasjon.
3. Raskere og bedre investeringsbeslutninger: Det er etablert integrerte planprosesser mellom etatene. Forsvaret leder arbeidet med å koordinere alle innsatsfaktorene slik at investeringsbeslutningene tas basert på helhetlig grunnlag. De

nye prosessene legger grunnlaget for bedre prognoser og dokumentert sammenheng mellom drifts- og investeringsutgifter.

4. Bedre og raskere anskaffelsesprosesser: Anskaffelser er samlet i Forsvarsmateriell for materiell og IKT og i Forsvarsbygg for EBA, som gjennom de siste årene har profesjonalisert prosessene og lagt grunnlaget for mer strategisk styring og økt utnyttelse av sektorens samlede kundemakt.
5. Økt materielltilgjengelighet og oppetid: Ansvaret er overført fra Forsvarsmateriell til Forsvaret. Styrkesjefene har nå ansvaret for drift og vedlikehold som gir grunnlag for optimalisering gjennom flåtestyring og kan balansere vedlikehold tettere med operativ drift og økonomi.
6. Raskere implementering av IKT: Det legges opp til hurtigere utrulling av IKT-understøttelse og digitale løsninger for å støtte operativ drift.
7. Tilgang på personell og kompetanse: En rekke tiltak er iverksatt for å sikre raskere rekruttering og utdanning av kritisk personell.
8. Økt tempo i EBA: Prosesser knyttet til eien- dom, bygg og anlegg effektiviseres for å støtte mottak av nytt materiell og personellvekst. Det er en omfattende portefølje av tiltak som er iverksatt for å øke tempo og gjennomføring knyttet til infrastruktur.
9. Forenkling og avbyråkratisering: Administrative prosesser er forenklet for å frigjøre ressurser til operative oppgaver. Interne regelverk og internfakturering erstattes av integrerte planprosesser og økt samhandling mellom etatene.
10. Veikart for økt produksjonskapasitet: En rekke tiltak og planer skal styrke kapasiteten og leveringsevnen i forsvarsindustrien.
11. Internasjonalt samarbeid: Internasjonale sikkerhets- og industriavtaler skaper store muligheter for interoperabilitet og raskere og bedre anskaffelser av nye kapabiliteter.

Status for tiltak for å øke gjennomføringsevnen er som omtalt i Meld. St. 33 (2024–2025). Arbeidet er høyt prioritert og pågående i forsvarssektoren, og ventes å gi betydelige positive effekter for gjennomføringen av langtidsplanen.

4.6.1 Mål på gevinstrealisering knyttet til forbedring og effektivisering

Forbedring og effektivisering er et sentralt virkemiddel for vekst og økt gjennomføringsevne i sektoren. Tiltakene som er omtalt i dette kapittelet skal, i tillegg til lokale forbedringstiltak i virksom-

hetene, bidra til å realisere økonomiske gevinster. Langtidsplanen la til grunn realisering av gevinster for minimum 2,7 mrd. kroner frem til 2031.

Det er regjeringens mål at minimum en tredjedel av gevinstrealiseringen skal kunne omdisponeres i det årlige budsjettarbeidet som budsjettgevinster, herunder også omprioritering til andre deler av statsbudsjettet. Ytterligere frigjøring av gevinster gjennom forbedring og effektivisering kan særlig benyttes til å forsere styrking av forsvarsevnen, redusere utfordringer og risiko i gjennomføringen av langtidsplanen, bidra til finansiering av opptrappingen av Forsvarsløftet samt øke det økonomiske handlingsrommet i sektoren generelt. Sektoren innfridde gevinstkravet i 2025, for både økonomiske og andre målbare gevinster.

4.7 Status økonomi

Vedtatt langtidsplan legger opp til en betydelig økonomisk satsing med en samlet styrking i tolvårsperioden på om lag 648 mrd. 2026-kroner, sett mot budsjettnivået i 2024. Dette skulle realiseres i tre markante løft på om lag 15,9 mrd. 2026-kroner hver, hvor det første løftet ble tatt i 2024/25 og de neste ble planlagt til 2028 og 2031. Årlig opptrapping mellom hvert løft er på om lag 4,2 mrd. 2026-kroner. De årlige bevilgningene til forsvarssektoren har fulgt opp den forutsatte økonomiske opptrappingen. Regjeringen foreslår en ytterligere økonomisk styrking av langtidsplanen. Dette omtales nærmere i kapittel fem.

Den økonomiske opptrappingen har vært fulgt opp gjennom de årlige budsjettene. Endrede forutsetninger, som økte drifts- og investeringskostnader, gjør imidlertid at flere deler av planen er blitt dyrere.

Den økonomiske opptrappingsbanen reflekterer ikke fullt ut når de store utbetalingene til større investeringsprosjekter inntreffer, og dermed heller ikke fullt ut tidsfasingen av det tilhørende behovet for driftsmidler knyttet til personellopptrapping og innfasing av materiell og infrastruktur. Når utbetalingene faktisk inntreffer blir ikke klart før anskaffelsesprosessene er konkludert. Det er derfor nødvendig kontinuerlig å avstemme utgangspunktet for planen med ny innsikt og beslutninger i gjennomføringen innenfor de vedtatte økonomiske rammene.

Langtidsplanen legger opp til et ambisiøst investeringsnivå tidlig i planen. Særlig er dette knyttet til gjennomføringen av et generasjons-skifte for Sjøforsvarets fartøyer. Det er videre tatt flere investeringsbeslutninger i tråd med Stor-

tingets vedtak. Innfasingen av nye ubåter vil skje raskere enn langtidsplanen la til grunn. Tidsriktige beslutninger muliggjør et raskere generasjonsskifte, reduserer behovet for levetidsforlengelse av eksisterende struktur og gir totalt sett økt operativ evne. Hensikten er å legge til rette for raskest mulig realisering av vedtatt struktur. Samtidig innebærer dette at enkelte større utbetalinger kommer tidligere enn forutsatt, noe som får følger for strukturutviklingen. Beslutninger om både samarbeidspartnere og tidsfasing av prosjektløp har dessuten gitt nye bindinger og oppdatert kostnadsinnsikt.

I budsjettene for 2025 og 2026 har sektoren samtidig erfart utgiftsøkninger på drift. Regjeringen har prioritert å styrke driftsbudsjettet på bekostning av planlagt vekst i investeringsbudsjettet, for å kunne opprettholde et høyere aktivitetsnivå i perioden. Fremover blir det viktig å løpende balansere utvikling og innfasing av ny struktur mot behovet for et høyere aktivitetsnivå i perioder. Det er også prioritert driftsmidler til å bygge

beredskap og utholdenhet gjennom mer ressurser til materielldrift, reservedeler og personelloppbygging.

Realiseringen av planlagt strukturutvikling har blitt vesentlig dyrere. Sektoren erfarer at priser øker på militært materiell som følge av økt etterspørsel når store deler av alliansen rustet opp og fyller lagre samtidig. Utviklingen gjør at tidlige kostnadsanslag ofte er for lave, og det blir mindre materiell igjen for midlene det er planlagt med til et gitt formål. I lys av disse forholdene har investeringsøkonomien i sektoren havnet under et dobbelt press, hvor den samlede avsetningen til strukturutvikling er lavere enn forutsatt, samtidig som kostnaden ved å realisere den vedtatte strukturen har økt.

Investeringsporteføljen inneholder mange hundre prosjekter med svært ulik grad av modenhet. Den urolige sikkerhetspolitiske situasjonen gjør det mer krevende å treffe med prisanslag i en tidlig fase. Dette utgjør en betydelig økonomisk usikkerhet i tiden fremover.

5 Nødvendige prioriteringer og justeringer for å realisere Forsvarsløftet

I en forverret sikkerhetspolitisk situasjon, der trusselbildet er i kontinuerlig endring, er det helt sentralt at Forsvaret er i stand til å respondere raskt, med relevante maktmidler og med tilstrekkelig utholdenhet. For å underbygge evnen til å respondere på et omskiftelig trusselbilde er det viktig å holde fast ved tidsriktig iverksettelse av anskaffelser som er sentrale i byggingen av fremtidens forsvar. Samtidig er de største anskaffelsene omfattende og tidkrevende, og det er derfor også viktig å erkjenne at det tar tid å bygge forsvarsevne.

Forsvarets daglige operasjoner er viktige for å ivareta norsk handlingsrom og for aktivt å fremme norske sikkerhetsinteresser. For å styre mot hva som gir mest operativ evne i nær tid, er det også områder, aktiviteter og avdelinger i forsvarssektoren som må prioriteres lavere. Tiltak for å styrke beredskap og utholdenhet omfatter økte beholdninger av ammunisjon, reservedeler, drivstoff og materiell og økt lagerkapasitet. Personellens kompetanse må vedlikeholdes og utvikles gjennom utdanning, trening og øving for å få best mulig operativ effekt ut av Forsvarets styrkestruktur.

I de påfølgende delkapitlene vil regjeringen beskrive nødvendige justeringer i lys av sentrale utviklingstrekk, og nødvendige tiltak for å utbedre svakheter i dagens struktur, for derigjennom tilrettelegge for videre vekst og en rask styrking av forsvarsevnen. De nødvendige tiltakene og justeringene for å legge til rette for gjennomføringen av langtidsplanen vil deretter presenteres innenfor de fire hovedsatsingene i langtidsplanen, herunder økt evne til situasjonsforståelse, fornyelse av sjøforsvaret, styrking av luftvernet og økt kapasitet i Hæren og HV. Regjeringen vil også presentere andre nødvendige justeringer som støtter opp om gjennomføringen av Forsvarsløftet.

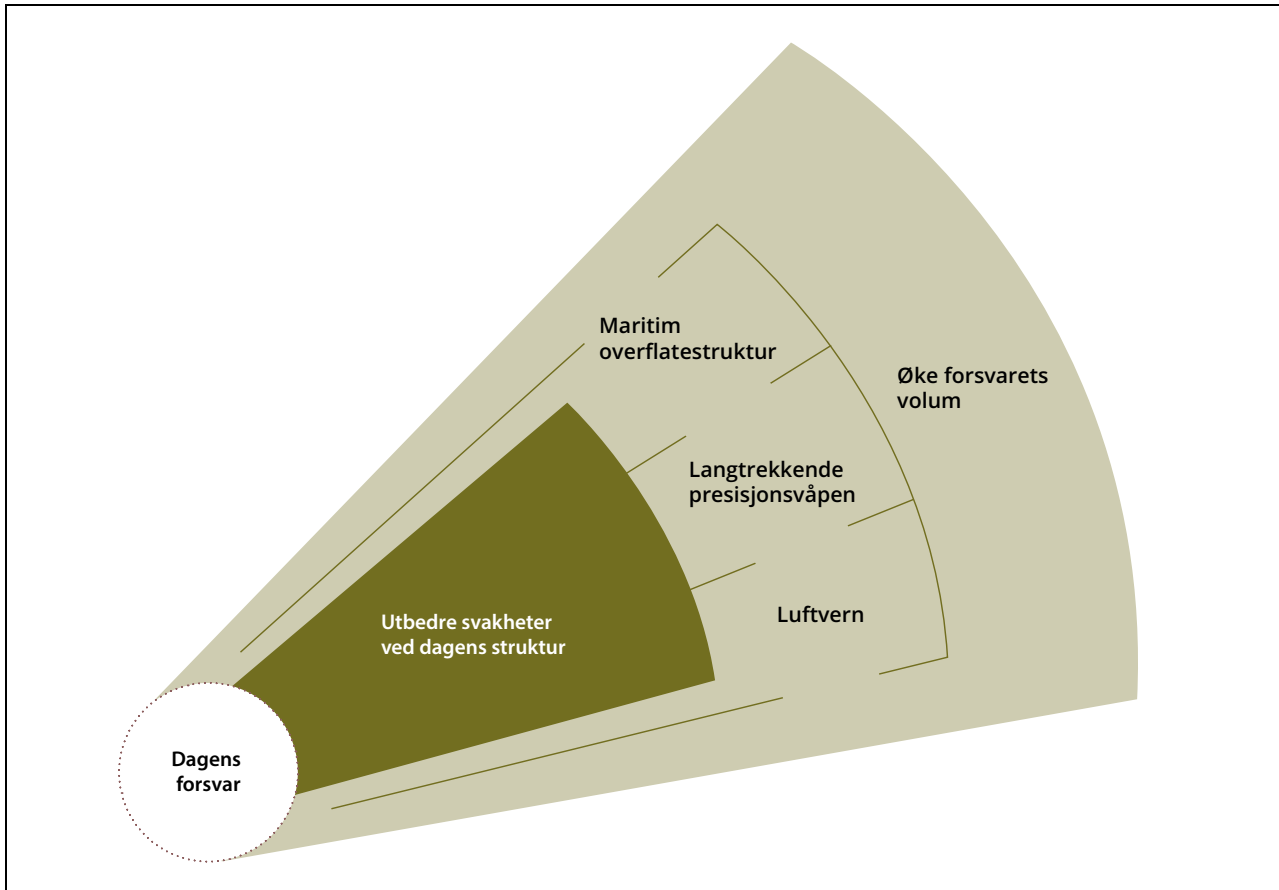
5.1 Nødvendige tiltak og justeringer i Langtidsplanen for forsvarssektoren

Regjeringen anbefaler i denne proposisjonen nødvendige justeringer og prioriteringer for å gjennomføre Forsvarsløftet, og en nødvendig økning av forsvarsbudsjettene, innenfor en ansvarlig økonomisk totalramme. For å få mest mulig forsvarsevne ut av de tildelte ressursene tar regjeringen flere grep. Noen av satsingene i langtidsplanen blir enda viktigere og disse må realiseres raskere. Dette betyr at andre områder må justeres eller utsettes. Regjeringen har vektlagt forsvarssjefens vurderinger i arbeidet med tiltakene.

Regjeringen prioriterer å bygge økt forsvarsevne på særlig viktige områder gjennom justeringer i langtidsplanens oppbygging og i innfasingen av strukturelementer. Endringene er nødvendige for bedre å legge til rette for en gjennomgående bærekraftig økonomi og bedre ressursutnyttelse i planperioden, samtidig som regjeringen legger til rette for å bygge et robust forsvar på kort og lang sikt. En utvidelse av planperioden til 2040 legger til rette for en mer forutsigbar og langsiktig gjennomføring av Forsvarsløftet.

5.1.1 Utbedre svakheter i dagens struktur og tilrettelegge for videre vekst

Regjeringen vektlegger økt prioritet til stridsavgjørende ammunisjon i alle domener, med hovedvekt på landdomenet. Mer stridsavgjørende ammunisjon bidrar til bedre utnyttelse av kampflyene i tråd med NATOs forventninger, utbedrer kritiske svakheter og gir økt kampkraft i avdelingene i landdomenet. Dette vil gi bedre utholdenhet og forsyningsberedskap. Tiltaket gir plass til en satsing på økt vedlikehold og utbedring av eksisterende kritisk infrastruktur for alliert mottak og understøttelse, som er viktig for en samlet forsvarsevne.

Figur 5.1 Forsvarssjefens fagmilitære prioriteringer slik som fremstilt i fagmilitært råd 2023

5.1.2 Økt evne til situasjonsforståelse

For å understøtte evnen til situasjonsforståelse vil regjeringen videreføre satsingen på situasjonsforståelse fra verdensrommet, samarbeidet med Storbritannia om langtrekkende droner og deltakelsen i NATOs program for langtrekkende overvåkingsdroner. En del av det strategiske partnerskapet med Storbritannia innebærer tett samarbeid om maritim overvåking i nord.

Den teknologiske utviklingstakten innen droner og rombaserte kapabiliteter følges tett for å kunne ta fremtidige valg som ytterligere understøtter evnen til situasjonsforståelse i fremtidens krigføring. I tråd med forsvarssjefens anbefalinger prioriterer regjeringen ikke å anskaffe nasjonale, langtrekkende droner med evne til overvåking med vekt på maritime interesseområder. Et mulig samarbeid med Storbritannia om langtrekkende droner vil ivareta deler av effekten den nasjonale anskaffelsen var ment å oppnå. I tillegg planlegges evnen dekket gjennom rombaserte løsninger.

Langtidsplanen har ambisjoner om en økt satsing på romvirksomhet, og en gjennomgående styrking av etterretningsvirksomheten på strate-

gisk og taktisk nivå i Forsvaret vil bidra til økt situasjonsforståelse og varsling. Regjeringen legger opp til deltakelse i flernasjonalt samarbeid om sikker satellittkommunikasjon i Arktis og satsing på satellittkommunikasjon og militære satellittbaserte navigasjonssystemer i Forsvaret. Dette gir økt evne til samordning og evne til fellesoperasjoner i Forsvaret. Videre vil regjeringen prioritere moderniseringen av Forsvarets IKT. Moderne IKT er en nødvendig forutsetning for mer effektiv utnyttelse av Forsvarets kapasiteter, økt datakvalitet og bedret innsikt for styring i sektoren. Det prioriteres en videre oppbygging og drift av senter for KI og data i Cyberforsvaret. Den prioriterte moderniseringen av IKT vil styrke evnen til felles situasjonsforståelse i hele Forsvaret og med allierte, øke evnen til å lede operasjoner på tvers av alle domener og øke evnen til rask og metodisk bekjemping av fiendtlige mål på tvers av egne og allierte avdelinger og våpenplattformer.

Evnen til kontinuerlig situasjonsforståelse er avgjørende for å trygge Norge og våre allierte. Forsvaret skal derfor ha en robust og selvstendig evne til å drive overvåking og etterretning i egne nær-områder, i alle domener. Et forverret trusselbilde

fordrer god situasjonsforståelse, og regjeringen vektlegger derfor å opprettholde satsingen på etterretning og kapabiliteter som understøtte dette.

5.1.3 Fornyelse av Sjøforsvaret

Gjennom det strategiske samarbeidet med Storbritannia skal Norge anskaffe minimum fem nye Type 26-fregatter spesialisert for anti-ubåtkrigføring, med opsjon på anskaffelse av ytterligere én fregatt. Operativ tilgjengelighet og evne til tilstedeværelse i norske havområder vil bedres gjennom innfasing av nye standardfartøy. Gjennom tidsriktig innfasing av standardfartøy unngås økte kostnader til levetidsforlengelse og økt vedlikehold for de eksisterende fartøyene i Marinen og Kystvakten. Det må likevel påregnes at enkelte fartøytyper vil seile lenger enn opprinnelig antatt i overgangsfasen mellom ny og gammel struktur. Regjeringen prioriterer innfasing av systemer for mottiltak mot miner. Dette er viktig for evnen til å beskytte og holde sjøveiene langs kysten og mottakshavner for allierte forsterkninger åpne i krise og krig. Langtidsplanen legger til grunn fornyelse av materiell til KJK. KJK bidrar særlig til forsvar av kystsonen og er en viktig utviklingsarena for test, eksperimentering, opplæring og innføring av ubemannede systemer i det maritime domenet.

5.1.4 Utviklingen av luftvernet

Donasjoner fra vårt eksisterende luftvernmateriell har sikret hurtig støtte til Ukraina. Samtidig er det satt i bestilling og det skal gjenanskaffes mer moderne materiell til den nasjonale strukturen. Lange ledetider og kostnadsøkninger for luftvernmateriell er en global utfordring. Et lagdelt luftvern skal håndtere ulike lufttrusler. Regjeringen vurderer kontinuerlig hvordan tilstrekkelig og kostnadseffektiv kapasitet kan oppnås i det lagdelte luftvernet.

Evnen til beskyttelse mot trusler på svært kort og kort rekkevidde styrkes. Mobile lettpansrede vogner med kortholdsluftvern er under innfasing i Hæren, mens bærbart luftvern for beskyttelse mot trusler på svært kort rekkevidde allerede er innfaset. Det pågår oppdateringer av sensorsystemene på det eksisterende NASAMS-luftvernet for å forlenge levetiden på dagens radar. Regjeringen vil også styrke ytelsen til NASAMS gjennom anskaffelse av ny radar. Innfasingen av de fire nye NASAMS-batterier påbegynnes ett år senere.

Evnen til beskyttelse mot taktiske ballistiske missiler er en viktig del av det lagdelte luftvernet.

Regjeringen opprettholder ambisjonen om å oppnå denne evnen, med oppstart i 2033.

Norge vil videreføre deltakelse i en rekke initiativ knyttet til luftvern i rammen av NATO. Det utforskes mulighetsrom for løsninger som kan bidra til kostnadseffektiv realisering av evnen til beskyttelse mot lufttrusler. Regjeringen vektlegger at landene i Norden samarbeider om å få mest mulig effekt ut av de ulike luftvernsystemene som anskaffes.

Erfaring fra moderne krigføring viser betydningen av elektronisk krigføring, droner og forsvar mot droner. Et av de fremste utviklingstrekkene er bruk av mindre droner. Derfor er det allerede anskaffet dronedeforsvarssystemer til både Ørland og Evenes. Regjeringen vil prioritere tiltak innen droner, autonomi og elektronisk krigføring. Tiltakene vil også bidra til å styrke luftvernet mot droner.

5.1.5 Økt kapasitet i Hæren og Heimevernet

Finnmarksbrigaden med underavdelinger ferdigstilles frem mot 2033, tidligere enn opprinnelig planlagt. Dette etablerer en terskel gjennom landmilitær avskrekking i Finnmark. Brigade Nord ferdigstilles i 2034. Etablering av Brigade Sør er startet opp med en prosjektorganisasjon. Uniformer og våpen er planlagt innført fra 2033, mens øvrige elementer vil innføres fra 2035. Denne justeringen bidrar til handlingsrom for først å prioritere styrking av eksisterende strukturelementer. I tråd med forsvarssjefens prioriteringer reduseres øvingsaktiviteten i HV og det legges til rette for økt fleksibilitet i øvingsvirksomhet mellom områdene eller ulike deler av HV. Langtrekkende presisjonsild innfases om lag ett år tidligere enn lagt til grunn i langtidsplanen. Systemet tas imot i 2027 og innfases i 2028. Nye kamp- og støttevogner anskaffes til Hæren. Begge tiltakene bidrar til å utbedre svakheter i dagens struktur, og til å tilføre økt kapasitet i landmakten.

I tråd med forsvarssjefens prioriteringer utsettes anskaffelsen av enhetshelikopter til Hæren og spesialstyrkene, som planlegges anskaffet fra 2032.

5.1.6 Styrking av kritisk nasjonal og alliert infrastruktur

Regjeringen foreslår en styrket innsats for vedlikehold og verdibevaring av kritisk nasjonal og alliert infrastruktur. Prioriteringen ses i sammenheng med nasjonal forsvarsevne, mottak og understøttelse av allierte styrker, sivil-militær beredskap og totalforsvaret. Dette innebærer at

infrastruktur med stor alliert betydning og flernasjonalt nytte kan prioriteres foran enkelte nasjonalt begrunnede tiltak.

For å understøtte økt forsvarsevne på kort sikt prioriterer regjeringen å følge anbefalingene om tiltak fra Forsvaret og Forsvarsbygg for å øke tilgjengelighet, funksjonalitet og driftssikkerhet på eksisterende militær infrastruktur. Nybygg og standardheving nedprioriteres der det ikke er operativt nødvendig, og verdibevaring av eksisterende infrastruktur prioriteres høyere. Det etableres økt systematikk basert på strategiske vurderinger i hvordan verdibevaring prioriteres. Det vil redusere vedlikeholdsetterslep og forebygger tap av kapasitet som så styrker utholdenheten i Forsvaret. For å oppnå størst mulig operativ effekt er effektiv ressursbruk implementert som et styrende prinsipp for vedlikehold og investeringstiltak. Minimumsløsninger som dekker operative behov skal være hovedregelen, der tilleggsfunksjoner og økt standard skal behandles som valgbare løsninger.

Regjeringen har en ambisjon om å utvikle en egen sektorpolitikk for forsvarssektorens infrastruktur. Formålet er å legge til rette for en mer målrettet og effektiv gjennomføring av militære bygge- og anleggstiltak gjennom justerte prioriteringer og rammebetingelser. Regjeringen skal sikre tydelig statlig styring for tiltak som er av nasjonal sikkerhetsmessig betydning. Dette vil gi forsvarssektoren større forutsigbarhet i arbeidet med å etablere og videreutvikle infrastruktur, samtidig som grunnleggende hensyn til rettsikkerhet, åpenhet og god forvaltning ivaretas.

Regjeringen foreslår en styrket innsats for vedlikehold og verdibevaring av kritisk nasjonal og alliert infrastruktur fra 2027 til og med 2031. Regjeringen vurderer at den foreslåtte reprioriteringen av infrastrukturområdet gir et mer realistisk og gjennomførbart grunnlag for oppfølgingen av langtidsplanen.

5.1.7 Øvrige justeringer

Regjeringen vil prioritere mer midler til økt produksjonskapasitet. Aktuelle tiltak er samarbeidsprogrammer for økt produksjonskapasitet og utvikling gjennom EU, midler til medfinansie-

rings- og tilskuddsordninger til norsk forsvarsindustri og produksjon av militært sprengstoff. Dette omtales nærmere i kapittel 5.4.

Forsvarets logistikkorganisasjon (FLO) og Forsvarets sanitet (FSAN) slås sammen til én driftsenhet for understøttelse. Det etableres et felles ledelselement med stab for den nye enheten. Forsvarssjefen anbefaler dette tiltaket, som vil effektivisere driften og samle kompetansemiljøer for understøttelse.

Sjef for FLO blir leder for den nye enheten, mens sjef for FSAN viderefører rollen som generallege og strategisk rådgiver på fagområdet for forsvarssjefen.

Regjeringen vil oppgradere eksisterende C-130J transportflyflåte for å tilrettelegge for videre drift. For å legge til rette for høyere prioriterte satsingsområder prioriteres ikke anskaffelsen av ytterligere ett fly. Regjeringen vil videreføre deltakelse i de flernasjonale programmene for multirolle tanker- og transportfly og strategisk militær lufttransport.

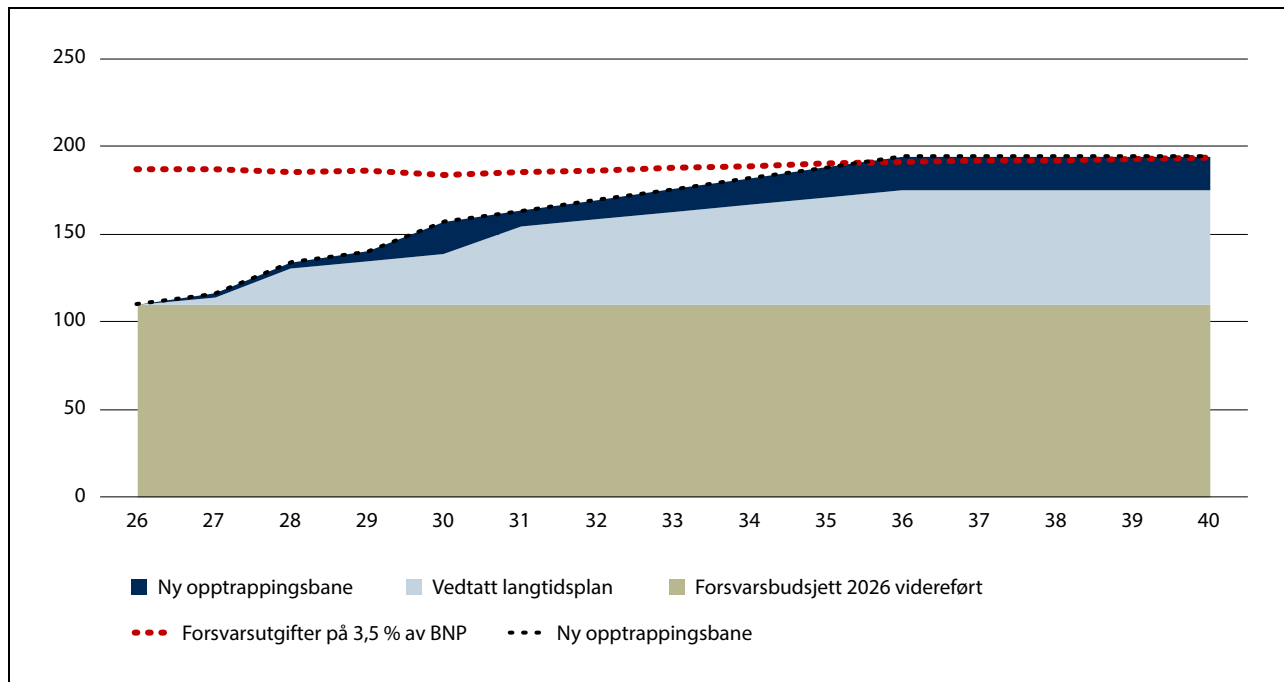
5.1.8 Ny økonomisk opptrappingsbane

I Forsvarsløftet vedtok Stortinget å prioritere 1 635 mrd. 2024-kroner frem til 2036 til forsvarsformål. For å realisere de nødvendige justeringene i langtidsplanen legger regjeringen opp til en oppdatert økonomisk ramme på 1 848 mrd. 2026-kroner i perioden 2025–2036. Den økonomiske rammen øker med totalt 31 mrd. 2026-kroner frem til 2030 og med om lag 115 mrd. 2026-kroner frem til 2036 sett mot vedtatt opptrappingsbane i langtidsplanen. Dette bidrar til å videreføre det overordnede ambisjonsnivået i langtidsplanen, herunder opprettholdelse av fregattforpliktelsene. Norge vil med den nye planen styre mot å oppnå forpliktelsen om å bruke minimum 3,5 prosent av BNP på forsvarsutgifter innen 2035. Endringen i økonomiske planrammer innebærer en ytterligere årlig økning på to mrd. kroner i årene 2027–2029 og 2031–2036. Videre er det økonomiske løftet planlagt i 2031 forsert til 2030 og økt med én mrd. kroner.

Fra og med 2035 legges det til grunn at forsvarsbudsjettet minimum skal holde et nivå tilsvarende 3,5 prosent av BNP. Regjeringen fører en ansvarlig økonomisk politikk, og handlings-

Tabell 5.1 Økonomisk opptrappingsbane 2027–2036

Opptrappingsbane mrd. 2026-kroner	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2036
Vedtatt opptrapping	4,2	15,9	4,2	4,2	15,9	4,2	4,2
Ny økonomisk opptrappingsbane	6,2	17,9	6,2	16,9	6,2	6,2	6,2

Figur 5.2 Ny økonomisk opptrappingsbane for Langtidsplanen for forsvarssektoren i mrd. kroner, faste 2026-kroner

Forsvarsutgifter slik de rapporteres til NATO består av forsvarsbudsjettet korrigert for blant annet enkelte utgifter under andre departementer, i tråd med NATOs retningslinjer. Linjen viser det anslåtte nivået på forsvarsbudsjettet som vil være nødvendig for at forsvarsutgiftene skal utgjøre 3,5 pst. av BNP i det enkelte år.

regelen for bruken av fondsmidler ligger til grunn for budsjettpolitikken. Den foreslåtte økningen i budsjetttrammene i forsvarsplanen innebærer ingen endringer i det finanspolitiske rammerverket. Det stiller krav til tydelige prioriteringer fremover. Regjeringen vil i de årlige budsjettene legge frem et helhetlig budsjettopplegg som er tilpasset konjunktursituasjonen og de langsiktige utfordringene i norsk økonomi og for statsfinansene. Et sentralt prinsipp i gjennomføringen av planen er at ressursene skal brukes effektivt, slik at forsvarssektoren får mest mulig forsvarsevne ut av midlene som bevilges.

5.2 Økt alliert samarbeid og strategiske partnerskap

Norges sikkerhet er best ivaretatt gjennom en garderingsstrategi og i tett samarbeid med allierte. En troverdig sikkerhetsgaranti gjennom NATO er avgjørende.

Regjeringen følger en aktiv garderingsstrategi med mer forpliktende samarbeid med Norges nærmeste allierte. Strategisk partnerskap går lenger enn tradisjonelt bilateralt forsvarssamarbeid, da det innebærer en større grad av integrasjon, gjensidige forpliktelser og interessefelleskap.

Flere allierte er interessert i å styrke forsvarssamarbeidet med Norge og ønsker å forankre dette i nye forsvarsavtaler. Hovedmålet med inngåelsen av strategiske partnerskap er at Norge, sammen med allierte, skal utvikle et robust kollektivt forsvar. Dette for å bidra til et sterkere og mer selvstendig europeisk forsvar innenfor NATO-rammen.

Inngåelse av strategiske partnerskap med nære europeiske allierte gir økt trygghet for Norge, større forutsigbarhet i bilateralt samarbeid, og er med på å signalere samhold og politisk solidaritet. Regjeringen har inngått forsvarsavtaler med Storbritannia og Tyskland. Oppfølging av partnerskapsavtalen om sikkerhets- og forsvarssamarbeid med EU blir en viktig del av de strategiske partnerskapene med Tyskland og Frankrike. Dette kommer som tillegg til det fortsatt avgjørende samarbeidet med USA.

Som del av at Europa tar større ansvar for europeisk sikkerhet, er ambisjonsnivå og tempo for gjennomføring av byrdeoverføring til et mer Europa-ledet NATO økende. Det er tydelige forventninger til at forpliktelsene fra NATO-toppmøtet i Haag følges opp. Det innebærer etterlevelse av kapabilitetsmål, styrker på beredskap, økning i NATOs styrkestruktur og økt produksjonskapasitet i forsvarsindustrien.

5.2.1 Strategiske partnerskap med viktige allierte

Det er behov for å styrke Europas evne til forsvar. For Norges del betyr dette at det blir viktigere å slutte opp om og delta i samarbeid på europeisk nivå og i bilaterale samarbeid med sentrale europeiske allierte. En tydeligere satsing på nære allierte er en forutsetning for å lykkes med å realisere byrdeoverføringen og vil gi Norge et sterkere sikkerhetsnett. Utover NATO-rammeverket, har Norge derfor inngått flere strategiske partnerskap og utvidede forsvarsavtaler med våre viktigste allierte.

Videreutviklingen av forsvarssamarbeidet med USA er en prioritet for regjeringen. Norges avanserte kapabiliteter og evne til å operere sømløst med allierte styrker, kombinert med vår strategiske plassering, gjør Norge til en relevant partner for USA. Samtidig er USAs militære bidrag til det transatlantiske sikkerhetsfellesskapet avgjørende. Det er i norsk interesse å videreføre amerikansk lederskap i NATO. Vi må fortsatt kunne trekke på amerikanske ressurser og kompetanse, og få tilgang på relevant teknologi. Dette inkluderer en betydelig bredde i typer og antall kapasiteter, samt unike kapabiliteter som europeiske allierte i liten grad har. Eksempler er hangarskip for global rekkevidde, luft-til-luft tanking, overvåkingsfly og etterretningskapasiteter. Norge vektlegger fortsatt å engasjere USA i NATO og europeisk sikkerhet. Samarbeidet med USA skal videreutvikles basert på disse gjensidige interessene.

Storbritannia er Norges viktigste allierte i Europa, både hva gjelder tidlig forsterkning av Norge i krise og krig og som premissleverandør for konvensjonell avskrekking i Nord-Atlanteren. Norge og Storbritannia inngikk en omfattende bilateral forsvarsavtale, Lunna House, i november 2025. Avtalen favner bredt og legger til rette for tettere samarbeid om forsvarskapabiliteter, styrket strategisk samarbeid i nordområdene, økt samtrening og gjensidig forsterkning. Samarbeidet om nye fregatter er en viktig pilar i samarbeidet.

Tyskland er en prioritert samarbeidspartner og alliert. Tyskland har betydelige ambisjoner som konvensjonell militærmakt i Europa. Norge har et utstrakt materiellsamarbeid med Tyskland, som utvikles videre gjennom et bredere kapabilitets-samarbeid om ubåter, neste generasjons langt-rekkende sjømålsmissiler, romvirksomhet og stridsvogner. Den nye forsvarsavtalen som ble inngått i februar 2026 vil sette rammer for videreutviklingen av samarbeidet.

Frankrike er en nær alliert. Det bilaterale sikkerhets- og forsvarspolitiske samarbeidet er blitt markant tettere på få år. Det er tatt konkrete initiativ for å utvikle samarbeidet, på både politisk og militært nivå. Målet er at Frankrike inntar en mer fremtredende rolle i avskrekking og forsvar i nord, etter modell av andre nære allierte som USA, Storbritannia og Tyskland. Regjeringen videreutvikler viktige forsvarssamarbeid med blant annet Canada, Polen og Nederland, som underbygger regjeringens garderingsstrategi.

Forsvarssamarbeidet i EU er i rask utvikling, primært drevet av behovet for å støtte Ukraina, men også øke egen motstandsdyktighet og beredskap i møte med Russland. Utviklingen tok en ny omdreining i 2025 gjennom EUs strategiske forsvarsinitiativ, *Readiness 2030*, som har som mål å vesentlig styrke EUs rolle på forsvarsområdet. EU er i ferd med å bli en mer relevant aktør for norsk sikkerhet gjennom initiativer for styrket kapabilitetsutvikling, forsvarsindustrielt samarbeid, felles innkjøp og finansielle mekanismer.

5.2.2 NATOs sentrale rolle for norsk sikkerhet

En troverdig kollektiv sikkerhetsgaranti gjennom NATO er avgjørende for norsk sikkerhet. NATO spiller også en viktig rolle for sikkerhet i Arktis. Gjennom fredstidsaktiviteten Arctic Sentry demonstrerer NATO alliert samhold og avskrekking gjennom bedre integrasjon og koordinering av militære kapabiliteter og aktiviteter i regionen. Dette bidrar til å forsterke NATOs årvåkenhet, overvåking og øvingsaktivitet i områder som er strategisk viktige for Norge.

NATO videreutvikler sine forsvarsplaner, herunder i den nordvestlige regionen. Styrkingen av NATOs kommandostruktur fortsetter, blant annet gjennom oppbygging av den fellesoperative kommandoen i Norfolk, Joint Force Command Norfolk (JFCNF), i USA. Utviklingen av JFCNF er av stor betydning for Norge, ettersom kommandoen har ansvaret for forsvarsplaner i vår region, og kommando og kontroll for operasjoner i Atlanterhavet og nordområdene, samt de nordiske landene og Storbritannia.

Sammen med våre nordiske allierte styrkes NATOs kommando- og kontroll i vår region med etablering av ulike hovedkvarter. Et tredje luftoperasjonssenter, CAOC, er etablert i Bodø. I tillegg er Norge og Danmark enige om en arbeidsdeling for et spesialstyrkehovedkvarter, hvor Norge etablerer et subregionalt hovedkvarter med fokus på nordområdene. Regjeringen opp-

rettholder ambisjonen om regionalt fellesoperativt logistikkhovedkvarter tilknyttet JFCNF frem til Sverige er klare til å overta funksjonen.

5.2.3 Styrket regionalt og nordisk forsvarssamarbeid

Regjeringen har en uttalt ambisjon om at Norden skal bli den mest integrerte forsvarsregionen i Europa, noe Norges formannskap i Nordic Defence Cooperation (NORDEFO) i 2026 skal bidra til. Nordeuropeiske allierte har sammenfallende sikkerhets- og forsvarsinteresser. Landene deler i stort trusseloppfatning av Russland, og bidrar med omfattende støtte til Ukrainas forsvarskamp. Sammenfallet legger til rette for et forpliktende og mer integrert samarbeid.

NORDEFO er den fremste strukturen for nordisk forsvarssamarbeid og et verktøy for integrasjon av de nordiske landene i NATO. For Norge gjelder dette spesielt samarbeidet med Sverige og Finland, der Norge har en styrket rolle som mottaksland for allierte styrker i en forsterkning av Sverige, Finland og Baltikum. Svensk og finsk NATO-medlemskap gir Norge en betydelig strategisk dybde til Russland, men har også medført et større ansvar for å støtte våre allierte naboer i krise og krig. Gjennom NORDEFO intensiveres kapabilitetssamarbeidet, med utgangspunkt i NATOs kapabilitetsmål, både for raskere regional operativ evne og i fellesskap stille de styrkebidragene som alliansen forutsetter.

En fellesnordisk forståelse for, og tilnærming til, sammensatte trusler og sikkerhet rundt forsvarsinstallasjoner og -verdikjeder er viktig. Forsvarssamarbeidet har også styrket det nordiske totalforsvarssamarbeidet. Samtidig har nordisk-baltisk krets fått fornyet relevans for forsvarssamarbeidet og i støtten til Ukraina. Dette ønsker Norge å styrke. Innenfor forsvarsmateriell arbeides det for økt interoperabilitet, inkludert felles anskaffelser, basert på kapabilitetsbehov og utvikling, avstemt med NATO-prosesser.

Joint Expeditionary Force (JEF) er et viktig regionalt sikkerhetspolitisk format for Norge. Sammen med våre nordiske, baltiske, nederlandske og britiske partnere tar vi økt ansvar for regional sikkerhet. JEF skal være rammen for å håndtere kriser som overgår den enkeltes kapasitet og før en eventuell kollektiv respons gjennom NATO. Det gir en sømløs overgang til NATO-ledet kollektivt forsvar i det høyere krisespekteret. Samarbeidet i JEF bidrar til å rette oppmerksomhet mot Nord-Europa og trekker allierte styrker til øvelser og operasjoner i Norges nærområder. Samtidig er

JEF-formatet en viktig arena for trening, samøving og i økende grad operasjoner i Nord-Europa.

Norge deltar i to ulike NATO-konsepter for fremskutt alliert nærvær, Forward Land Forces, i Finland og Litauen (NATO FLF). FLF Finland innebærer ikke permanent alliert tilstedeværelse, og Norges deltakelse i FLF Finland må ses i sammenheng med hvordan Norge geografisk er knyttet sammen med Sverige og Finland i nord. NATO FLF i Litauen innebærer derimot permanent alliert tilstedeværelse, og er et sentralt bidrag til avskrekking og forsvar i en utsatt del av alliansens ansvarsområde. FLF Litauen er også viktig for den bilaterale relasjonen til Tyskland som rammeverksnasjon.

5.3 Forskning, innovasjon og teknologisk fornyelse

Kontinuerlig utvikling av kunnskap og teknologi er nødvendig for å lykkes med Forsvarsløftet. Langtidsplanen omfatter derfor økte bevilgninger til et forskningsløft («FoU-løftet») for å øke det langsiktige kunnskapstilfanget til sektoren og utvikle nasjonal evne innenfor banebrytende teknologier. Flere strukturelle tiltak er igangsatt for å bygge ned barrierene mellom sivil og militær side. Dette skal stimulere til nye samarbeidsformer og muliggjøre kunnskaps- og teknologiutvikling på tvers av sivil og militær side. Strukturelle tiltak er nødvendig for å øke innovasjonstakten og evnen til mer helhetlig og strategisk styring av FoU-aktivitetene – både internt i forsvarssektoren, nasjonalt og internasjonalt.

Teknologisk eksperimentering i forsvarssektoren foregår i dag på flere arenaer i Forsvaret, i samarbeid med allierte, under øvelser, på allierte utviklingsarenaer, hos FFI, med forsvarsindustrien og gjennom internasjonale virkemidler. Tett bi- og flernasjonal testing av operative konsepter på høyteknologiske plattformer som F-35 og P-8 gir betydelig innsikt i bruken av ny teknologi og nye anvendelsesområder. Innovasjonsaktiviteter som test og eksperimentering er nødvendige for å øke innovasjonstakten, og for å opprettholde forsvarevne på sikt.

Regjeringen prioriterer forskning, innovasjon, teknologisk utvikling, eksperimentering og adaptasjon og tydeliggjøre roller, ansvar og myndighet i sektoren for å øke effekten av innsats og ressurser. Forsvarssektorens behov skal sees i sammenheng med sivile ressurser og muligheter som gjøres tilgjengelig gjennom internasjonalt

samarbeid. Regjeringen har også som mål å utløse mer private investeringer i forskning.

Erfaringer fra Ukraina viser at det er mulig å forbedre prosesser for utvikling, kommersialisering og adaptasjon av ny teknologi ved en utvidelse av samarbeidsstrukturer og en tettere integrasjon mellom industri, akademia, næringsliv, Forsvaret og nære allierte. Regjeringen ønsker å forsterke arbeidet med erfaringslæring fra Ukraina for Forsvaret, blant annet ved tett samarbeid mellom norsk og ukrainsk forsvarsindustri. Gjennom dette samarbeidet blir støtten til Ukraina mer effektiv og målrettet og legger samtidig til rette for at norsk forsvarsindustri lærer av den innovasjonen som foregår ved fronten.

Forsvarets innovasjonsevne hviler på tilgjengelig kunnskap og teknologi. Derfor er forskning og kunnskapsutvikling en forutsetning for Norges evne til å løse eksisterende og nye utfordringer knyttet til styrkingen av forsvarsevnen, nasjonal sikkerhet og strategisk autonomi. Dette vil igjen sikre Norges evne til å fremme og forsvare norske sikkerhetsinteresser og vil være en relevant alliert på kort og lang sikt. Ressursene skal anvendes til kortsiktige innovasjonstiltak som raskt vil styrke forsvarsevnen og til langsiktig kunnskaps- og teknologiutvikling, særlig der Norge har forutsetninger og komparative fortrinn. Regjeringen reduserer den totale rammen som forsvarssektoren anvender til forskning og utvikling for å finansiere høyere prioriterte områder. Innenfor rammen er det viktig for regjeringen å etablere en bærekraftig balanse mellom langsiktighet i forskning og utvikling, og mer akutte behov i gjennomføringen av langtidsplanen.

5.4 Forsvarsindustrien og produksjonskapasitet

Europeisk forsvarsindustri har stor variasjonsbredde. Det gjør det vanskelig å øke produksjonskapasiteten i industrien i nødvendig grad. Det skaper også utfordringer i samarbeidet om operasjoner og materiellutvikling og -drift mellom land. Regjeringen bidrar til å styrke norsk og europeisk forsvarsindustri, gjennom samarbeid og deltakelse i viktige programmer i EU.

For å bidra til lavere produksjonskostnader og reduserte ledetider har allierte land, inkludert Norge, forpliktet seg til å legge til rette for oppskalert produksjonskapasitet. Produksjonskapasiteten må økes ytterligere for at Norge og andre europeiske allierte skal kunne ta større ansvar for egen sikkerhet. Regjeringen besluttet i 2025 å til-

dele totalt 450 mill. kroner i tilskudd til bedriftene Chemring Nobel, Kongsberg Defence & Aerospace og Nammo. Tilskuddene skal bidra til produksjon av militært sprengstoff, missiler og rakettmotorer i Norge. Manglende produksjonskapasitet, sårbare verdikjeder og behov for større grad av sikring av kritiske objekter er en felles vestlig utfordring. Det er derfor tatt flere initiativer for å styrke samarbeidet for å sette den allierte og europeiske forsvarsindustrielle basen i stand til å levere på den økte etterspørselen som har oppstått.

EU-kommisjonen legger opp til en kraftig økning av sin satsing på rom og forsvar. Norsk deltakelse i dette samarbeidet vil styrke norsk forsvarsindustri og bidra til byrdefordeling innad i NATO. At norsk økonomisk støtte til økt produksjonskapasitet sees i sammenheng med EUs forsvarssamarbeid bidrar til en mer koordinert oppbygging av industribasen i Europa. Gjennom etableringen av nye nasjonale virkemidler og deltakelse i EUs forsvarssamarbeid vil regjeringen bidra til å styrke norsk forsvarsindustriens konkurransevne. Regjeringen har besluttet at Norge skal søke deltakelse i EUs nye forsvarsindustriprogram (EDIP) og vil komme tilbake til Stortinget for å be om samtykke til deltakelse. Norsk deltakelse i EDIP vil kunne gi norsk forsvarsindustri mulighet til å søke økonomisk støtte fra EU til økt produksjonskapasitet som også bidrar til Ukrainas forsvarskamp. Norge deltar også i fellesanskaffelser gjennom programmet Security Action for Europe (SAFE). Programmet bidrar til å stimulere etterspørselen etter europeisk forsvarsmateriell.

De nasjonale ordningene og den europeiske deltakelsen skal innrettes slik at de bidrar til å levere på nasjonale og allierte behov.

5.5 En mer effektiv sektor

Forsvarsløftet innebærer en betydelig bevilgning til forsvarssektoren. Midlene som sektoren tildeles, skal benyttes slik at de gir mest mulig forsvarsevne. Det stiller økte krav til sektorens styring, forvaltning og gjennomføring, og krever systematisk oppfølging av tiltak for å forbedre sektorens gjennomføringsevne og ressursutnyttelse. Igangsatte tiltak er nærmere omtalt i kapittel 4.6. Det arbeides på tvers av sektoren med å identifisere nye og ytterligere tiltak. I en situasjon der eksterne og interne utviklingstrekk utfordrer flere sentrale planforutsetninger, og det økonomiske handlingsrommet er begrenset, blir dette

enda viktigere. En vellykket gjennomføring av Forsvarsløftet krever at de ressursene som tildeles, forvaltes forsvarlig og effektivt, slik at det skapes mest mulig forsvarsevne ut av hver krone.

Forsvarsdepartementet har i samarbeid med Forsvaret gjennomført en lønnsanalyse for 2023–2025, som viser at Forsvaret i denne perioden har hatt en høyere lønnsvekst enn rammene for det statlige lønnsoppgjøret. Behovet for å beholde og rekruttere personell, innretningen av Forsvarets lønssystem og årlige lønnsoppgjør, og økt aktivitet har drevet denne lønnsveksten. Regjeringen er opptatt av at ressurser brukes effektivt og målrettet, også på lønnsområdet i en forsvarssektor i vekst. Det er viktig å påse en bærekraftig lønnsutvikling i Forsvaret, og at ikke forsvarssektoren blir drivende for lønnsveksten i offentlig sektor og samfunnet fremover. Regjeringen vurderer derfor tiltak og muligheter for å skape de riktige forutsetninger for å gjennomføre Forsvarsløftet, samtidig som lønnsveksten i Forsvaret ikke er høyere enn lønnsutviklingen i offentlig sektor for øvrig. For å kontrollere dette gjennomfører Forsvarsdepartementet grep som rammer inn Forsvarets lønns-

vekst slik at det den holdes innenfor de statlige føringene for lønnsoppgjøret.

I langtidsplanen er det lagt opp til en gradvis økning i antallet vernepliktige som kalles inn til tjeneste med om lag 4 600 innen 2036. Antallet vernepliktige som kalles inn til tjeneste i Forsvaret er et resultat av Forsvarets behov for å bemanne styrkestrukturen med relevant personell, og vurderes nøye i lys av behov for sysselsetting ellers i samfunnet. Rammene for Forsvarets bruk av verneplikt utvikles helhetlig, der målet er å balansere Forsvarets behov opp mot de samfunnsøkonomiske konsekvensene.

Regjeringen og hovedorganisasjonene ble 25. august 2023 enige om de generelle reglene for særalderspensjon fremover. Det ble varslet at en skulle se på det fremtidige omfanget av særaldersgrenser med sikte på at offentlig sektor i større grad kan nyttiggjøre seg den kompetansen som personer mer særaldersgrenser har. Regjeringen vil følge opp dette for alle offentlig ansatte i kontakt med partene i arbeidslivet, som nærmere omtalt i kapittel 4.3.1.

6 Handlingsrom og fleksibilitet som forutsetning for gjennomføring

I denne proposisjonen redegjør regjeringen for nødvendige justeringer i gjennomføringen av langtidsplanen. Justeringene legger til rette for at forsvarsevnen styrkes på en måte som er tilpasset endringer i forutsetningene for planen. Fremover må vi ta høyde for at forutsetningene på nytt kan endre seg raskt. En effektiv gjennomføring av planen stiller derfor krav til fleksibilitet og handlingsrom for å kunne gjøre nødvendige justeringer og prioriteringer underveis. Regjeringen vil øke fleksibiliteten i gjennomføringen av planen. Dette er avgjørende for rask og effektiv styrking av forsvarsevnen.

Tydelige og langsiktige politiske mål og rammer gir retning og forutsigbarhet for utviklingen av forsvarsevnen. Langtidsplanene for forsvarssektoren bidrar til dette på en god måte i dag. Innretningen av planene legger imidlertid opp til stor grad av detaljering. Mål, vedtak og strukturtabeller gir i mange tilfeller konkrete føringer for antall og type strukturelementer og periodisering av tiltakene. Det gjelder også områder der investeringsbeslutningene ligger langt frem i tid. Det er også stor variasjon i detaljgraden mellom ulike mål i planen.

Tre forhold bidrar særlig til at høy detaljgrad i målene er blitt mer utfordrende. For det første er planhorisonten utvidet. Vedtatt langtidsplan utvidet planperioden fra åtte til tolv år, med avslutning i 2036. Det bidrar til langsiktighet. I denne proposisjonen utvides planperioden til 2040. Det betyr at enkelte av målene i planen må innrettes på en annen måte. For det andre har verden blitt mer omskiftelig, som beskrevet over. Planen må kunne tilpasses underveis for å fortsette å være relevant. For det tredje er det et større hastverk. Nødvendige endringer må kunne skje raskt.

Bred politisk oppslutning om de sentrale målene og veivalgene i langtidsplanen er en styrke for Forsvaret og for Norge. Det vil fortsatt være behov for å sette tydelige politiske mål og rammer for forsvarsutviklingen. Viktige beslutninger skal, som normalt, legges frem for Stortinget.

Det inkluderer endelige investeringsbeslutninger for de store anskaffelsene i planen.

Regjeringen vil legge til rette for økt bruk av mer overordnede rammer og mål på utvalgte områder i planen, for eksempel gjennom effekt- og evnemål. Dette gjør det mulig å justere gjennomføringen underveis for å sikre en best mulig tilpasset utvikling av norsk forsvarsevne. Ny teknologi og mer effektive løsninger for å realisere vedtatte ambisjoner skal raskt kunne tas inn i videre planlegging. En slik tilnærming anbefales også av forsvarssjefen.

Regjeringen vil samtidig legge bedre til rette for å orientere Stortinget om utviklingstrekk og endringer. Det vil skje gjennom budsjettframlegg og den årlige meldingen om status og gjennomføring av planen. Det vil fortsatt være behov for å ha tilstrekkelig konkrete planforutsetninger for ulike innsatsfaktorer. Det er en forutsetning for å kunne gjennomføre helhetlige kostnadsberegninger som et grunnlag for realistisk planlegging og forsvarlig styring av virksomheten. Endringene krever et tydeligere skille mellom beslutningstyper og tidspunkt for beslutning. Regjeringen legger derfor til grunn at de mer konkrete strukturbeslutningene i saker som legges frem, i større grad rettes mot områder som er tidskritiske og har tilstrekkelig modenhet. På andre områder vil det være mer hensiktsmessig først å ta stilling til og beslutte mer overordnede rammer og retningsvalg. Her vil regjeringen og Stortinget senere måtte ta stilling til den mer konkrete innretningen av ulike tiltak, for eksempel i forbindelse med fremleggelse og behandling av de større investeringsprosjektene. En slik tilnærming vil også påvirke utformingen av strukturtabellen som legges frem for Stortinget i forsvarssektorens langtidsplaner og i de årlige budsjettproposisjonene.

Regjeringen vil på vanlig måte komme tilbake til Stortinget i Prop. 1 S med en strukturtabell som reflekterer vedtatte endringer og som i større grad ivaretar de dilemmaer og hensyn som er beskrevet i dette kapittelet.

7 Andre saker til Stortinget

7.1 Nye materiellprosjekter for godkjenning

Prosjekt 1116 Kamp- og støttevogner til Hæren

I tråd med vedtatt langtidsplan skal Brigade Nord bygges opp med fire mekaniserte bataljoner med tilhørende støtteavdelinger. Parallelt skal Finnmarksbrigaden videreutvikles. Kamp- og støttevogner er sentrale elementer i dette.

Prosjektet omfatter anskaffelse av om lag 80 nye stormpanservogner, ombygging av om lag 32 vogner i beholdning, samt anskaffelse av om lag 24 vogner av ny bombekasterkapabilitet. Dette inkluderer gjenanskaffelser etter donasjoner til Ukraina av tilsvarende materiell for 3 178 mill. kroner. Investeringene gir Brigade Nord og Finnmarksbrigaden økt beskyttelse, mobilitet og ildkraft, som styrker Hærens stridsevne og utholdenhet i nordområdene.

Prosjektet er en videreføring og oppfylling av Stortingets innstillinger til Prop. 14 S (2020–2021) og Prop. 87 S (2023–2024), hvor det ble besluttet å fullføre mekaniseringen av Brigade Nord og å etablere Finnmarksbrigaden med Porsangerbataljonen.

Prosjektet baserer seg i hovedsak på kjent teknologi og erfaringer fra tidligere anskaffelser, noe som reduserer gjennomføringsrisikoen. Videre er det etablert et flernasjonalt samarbeid med Sverige, Finland, Estland, Litauen og Nederland for felles anskaffelse av én variant. Dette samarbeidet legger til rette for økt interoperabilitet og kostnadseffektivitet gjennom felles løsninger og deling av erfaringer. Prosjektet omfatter også integrert logistikkstøtte, utdanningsmateriell, initialanskaffelse av ammunisjon og del- og støttesystemer. Første deler planlegges innført i Hæren fra 2027.

Det planlegges inngått kontrakt med leverandør i løpet av 2026.

For delene av prosjektets anskaffelser som gjøres i samarbeid med flere nasjoner, vil det ikke inngås ordinære avtaler om industrisamarbeid, slik mulighetsrommet er beskrevet i Meld. St. 33 (2024–2025), pkt. 5.1.12, når det angår flernasjonale anskaffelser. Industrisamarbeid vil like fullt følges opp av Forsvarsdepartementet med

sikte på at norsk industri tilkommer en gjensidig rettferdig andel av industrisamarbeidet i fellesanskaffelsen. I øvrige deler av prosjektet vil det bli inngått avtaler om industrisamarbeid tilsvarende verdien av anskaffelseskontraktene.

Det er gjennomført ekstern kvalitetssikring av prosjektet i samsvar med retningslinjene for store statlige investeringer. Resultatene fra kvalitetssikringen ligger til grunn for den foreslåtte kostnadsrammen. Forsvarsdepartementet følger opp de forhold som kvalitetssikrer har påpekt i den videre styringen av prosjektet.

Prosjektets foreslåtte kostnadsramme er 19 690 mill. 2026-kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader. Kostnadsrammen er basert på valutakursnivå per 15. desember 2025 og vil bli justert ved endring i valutakursene. Prosjektets styringsramme er 19 250 mill. 2026-kroner inkludert merverdiavgift.

Prosjekt 1195 Anskaffelse av våpen til bruk mot fiendtlig luftvern

Vedtatt langtidsplan identifiserer behovet for å styrke våpenleveransene til F-35. Det er satt av midler til anskaffelse av stridsavgjørende ammunisjon, hvor en andel er beregnet til flere våpen til F-35, ut over det som er satt i bestilling gjennom den pågående kampflyanskaffelsen. Våpen som styrker evnen til å angripe motstanderens luftvern, Suppression of Enemy Air Defence (SEAD), er prioritert. Et spesifikt våpen til dette formålet er Advanced Anti-Radiation Guided Missile – Extended Range (AARGM-ER). AARGM-ER er planlagt integrert på F-35, og er det våpenet som våre partnere og allierte anskaffer til sine F-35 for bruk mot fiendtlig luftvern.

Prosjektet omfatter en rammestyrte anskaffelse av et antall AARGM-ER. Våpenanskaffelsen er planlagt gjennomført i rammen av det amerikanske Foreign Military Sales-programmet (FMS). Kontrakt planlegges signert innen utgangen av 2026 med levering i 2031–2032.

Det er gjennomført ekstern kvalitetssikring av prosjektet i samsvar med retningslinjene for store

statlige investeringer. Resultatene fra kvalitets-sikringen ligger til grunn for den foreslåtte kostnadsrammen. Forsvarsdepartementet følger opp de forhold som kvalitetssikrer har påpekt i den videre styringen av prosjektet.

Prosjektets foreslåtte kostnadsramme er 3 590 mill. 2026-kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader. Kostnadsrammen er basert på valutakursnivå per 15. desember 2025 og vil bli gjenstand for justering ved endring i valutakursene. Prosjektets styringsramme er 3 160 mill. 2026-kroner inkludert merverdiavgift.

7.2 Omfangsendring av pågående materiellprosjekt for godkjenning

Prosjekt 5049 Ingeniørpanservogn

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 359 S (2017–2018) til Prop. 66 S (2017–2018). Gjennom Stortingets behandling av Innst. 50 S (2017–2018) til Prop. 2 S (2017–2018), ble det besluttet at Hæren også i fremtiden skal ha en moderne stridsvognkapasitet som et viktig element i den mekaniserte strukturen. En mekanisert struktur er imidlertid helt avhengig av en rekke støttekjøretøy for gjennomføringen av operasjonene, herunder ingeniørpanservogner. En slik vogn kan blant annet nyttes som grave-maskin, bulldoser og til minerydding.

Prosjektets opprinnelige formål var å tilføre Hæren seks ingeniørpanservogner på moderniserte Leopard 2-chassis, samt nødvendig materiell for logistikk og utdanning. Disse vognene er levert. Ytterligere elleve ingeniørpanservogner er under leveranse, hvorav seks er gjenanskaffelser etter donasjon. Disse leveransene er planlagt fullført innen 2028.

Prosjektets kostnadsramme foreslås nå økt for å muliggjøre en gjenanskaffelse av tre ingeniørpanservogner som ble donert til Ukraina i 2025. Leveransen av disse tre vognene planlegges fullført innen 2030.

Prosjektets kostnadsramme foreslås økt til 3 884 mill. 2026-kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader. Prosjektets styringsramme økes til 3 768 mill. 2026-kroner inkludert merverdiavgift.

7.3 Havn og fasiliteter i Tromsøregionen

Gjennom Stortingets behandling av Innst. 426 S (2023–2024) til Prop. 87 S (20203–2024) ble regjeringen bedt om å utrede alternativer for å sikre allierte og egne fartøy adgang til havn og fasiliteter i Tromsøregionen, og på egnet måte komme tilbake til dette.

I tråd med oppdraget er det gjennomført en bred innledende vurdering av mulige handlingsalternativer for fremtidig utvikling av kapasiteten der det er innhentet vurderinger fra Forsvaret og Forsvarsbygg. I vurderingene er det sett hen til både nasjonale og allierte behov, og det er vurdert handlingsalternativer som spenner fra en videreføring av dagens situasjon og infrastruktur, ulike løsninger gjennom leie, til erverv av infrastruktur. Foreløpige konklusjoner fra arbeidet viser at en tilgjengeliggjøring av ytterligere infrastruktur i regionen først og fremst utgjør et positivt og viktig bidrag til fremtidige allierte behov, og kan dermed understøtte garderingsstrategien, byrdefordeling og alliert operativ evne. Samtidig medfører ytterligere tiltak også betydelige økonomiske kostnader, der det er en usikkerhet om omfang, avhengig av konkrete løsninger og ambisjonsnivå.

I lys av det samlede og krevende utfordringsbildet forsvarssektoren står overfor har det i arbeidet med reprioriteringen vært nødvendig å gjøre avveininger og valg for i størst mulig grad kunne understøtte de strategiske prioriteringene i langtidsplanen og det allerede vedtatte ambisjonsnivået for Forsvarsløftet. Dette gjelder også den militære infrastrukturen beskrevet i kapittel 4.3, der etterslepet knyttet til vedlikehold og drift av allerede eksisterende infrastruktur fortsatt er betydelig, og der det har vært nødvendig å sikre at den mest kritiske infrastrukturen tilføres nødvendige midler.

I lys av dette fremmes det derfor ikke anbefalinger om erverv av ytterligere infrastruktur for havn og fasiliteter i denne proposisjonen. Det vil være nødvendig å følge opp dette arbeidet videre innenfor den økonomiske rammen som legges til grunn for langtidsplanen, herunder gjennom nødvendig dialog med sentrale allierte med sikte på å kartlegge ytterligere konkrete fremtidige behov og løsninger som kan bidra til å møte disse. Regjeringen vil holde Stortinget orientert om det videre arbeidet med dette.

7.4 Dronestrategi for forsvarssektoren

Regjeringens dronestrategi for forsvarssektoren ble publisert 1. desember 2025, som en del av regjeringens oppfølging av vedtak IX i Innst. 426 S (2023–2024) til Prop. 87 S (2023–2024). Strategien omfatter konkrete forslag til hvordan forsvarssektoren og de ulike forsvarsgrenene kan ta i bruk droneteknologi i takt med den teknologiske utviklingen på feltet. Droner skal blant annet understøtte militær evne til situasjonsforståelse og overvåking av norske interesseområder, forsvar av

norsk og alliert territorium, beskyttelse av infrastruktur og bidra med militær støtte til sentrale samfunnsoppgaver i rammen av totalforsvaret.

Forsvarsdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et fremlagt forslag til proposisjon til Stortinget om Forsvarsløftet – Økte rammer og prioriteringer i Langtidsplanen for forsvarssektoren.

Vi **HARALD**, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak om Forsvarsløftet – Økte rammer og prioriteringer i Langtidsplanen for forsvarssektoren i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til vedtak om Forsvarsløftet – Økte rammer og prioriteringer i Langtidsplanen for forsvarssektoren

I

Felleselementer

Forsvarets logistikkorganisasjon og Forsvarets sanitet slås sammen til én driftsenhet for understøttelse.

II

Luftforsvaret

Det anskaffes ikke langtrekkende droner for overvåking og ikke ytterligere ett C-130J Super Hercules transportfly utover dagens fire fly.

III

Investeringsfullmakt

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2026 kan:

1. Starte opp følgende nye investeringsprosjekter:

Prosjekt	Kostnadsramme
1116 Kamp- og støttevogner til Hæren	19 690 mill. kroner
1195 Anskaffelse av våpen til bruk mot fiendtlig luftvern	3 590 mill. kroner

2. Endre følgende investeringsprosjekter:

Prosjekt	Kostnadsramme
5049 Ingeniørpanservogn	3 884 mill. kroner

Forsvarsdepartementet får fullmakt til å justere kostnadsrammene i takt med prisstigningen og som følge av endringer i valutakursene.

=====

